

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
سوالات - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی

سال اول - شماره ۱۵

وزیر سید محمد شامی نماینده مجلس شورای ملی

۴ شنبه ۹ اسفند ماه ۱۳۲۳

دوره چهاردهم قانونگذاری
شماره مسلسل ۱۳۶۹

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

- ۱ - صورت مشروح مذاکرات
صد و نهمین جلسه مجلس شورای ملی
صفحه ۱۰ - ۱۹
- ۲ - اخبار مجلس صفحه ۱۰
- ۳ - آگهی های رسمی و ثبتی صفحه ۱۱

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۰۹

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه هشتم اسفند ماه ۱۳۲۳

فهرست مطالب:

- ۱ - صورت خلاصه جلسه پیش
- ۲ - مذاکره راجع بدستور
- ۳ - بیانات قبل از دستور آقای دکتر مصدق
- ۴ - طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع
بسر دفتران
- ۵ - طرح گزارش مربوط بتجدید استخدام آقای گدار
- ۶ - معرفی آقای دکتر شیخ به معاونت وزارت
پیشه و هنر
- ۷ - بقیه مذاکره راجع با استخدام آقای گدار
- ۸ - موقع ودستور جلسه آتیه - ختم جلسه

مجلس دو ساعت و سه ربع پیش از ظهر بریاست آقای ملک مدنی نایب رئیس تشکیل گردید.

۱ - صورت خلاصه جلسه پیش

صورت مجلس روز یکشنبه ششم اسفند ماه را آقای (طوسی) منشی بشرح زیر قرائت نمودند

مجلس یک ساعت و سه ربع پیش از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل و صورت جلسه قبل قرائت و از لحاظ عدم حصول اکثریت تصویب آن موکول ببعده شد.

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است:

غائب با اجازه - آقای ملایری

غائبین بی اجازه - آقایان: فرمانفر مائیان - صفوی - چلبلی - فاطمی - فولادوند - ذوالقدر - نقابت - اخوان - عامری - رحیمیان - دولت آبادی - امیر ابراهیمی - حیدرعلی امامی - صمصام - منصف - کفانی - بوشهری - سلطانی - سید ضیاء الدین - فداکار - اکبر - سیف پور - تهرانچی - سید محمد طباطبائی - بهمن - اسفندیاری - خلعت بری - حکمت - معذل - دهقان - رضا هجدد - آشتیانی - حشمتی - دکتر کیان - دکتر فلسفی - پرورضا - قشقایی

آقای رئیس بمناسبت فوت مرحوم حسن اسفندیاری (حاج محترم السلطنه) شرح مبسوطی دائر بابر از تأثیر و تأسف از فوت آن مرحوم و تذکار رویه پسنیدیده و برجسته ایشان در مراحل مختلفه خدمات ملی و دولتی و احساسات مبین دوستی و خیر خواهی فقید سعید ایراد و با اظهار تسلیمت از طرف مجلس شورای ملی نسبت بیازماندگان آن مرحوم پیشنهاد نمودند با احترام فقیدنا برده که در ادوار مختلفه سمت نمایندگی و ریاست مجلس شورای ملی را داشته اند جلسه ختم شود چون مجلس شورای ملی با این نظر موافق بود پس از تصویب صورت جلسه قبل جلسه آتیه بر روز سه شنبه هشتم اسفندماه ۳ ساعت بظهر موکول و دستور آن تعقیب دستور جلسه سابق مقرر و مجلس یکساعت و سه دقیقه قبل از ظهر ختم شد.

نایب رئیس - در صورت مجلس نظری نیست آقای حشمتی

حشمتی - بنده در صورت مجلس روز پنجشنبه عرضی داشتم

نایب رئیس - تصویب شده و حالا دیگر مورد ندارد. در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد.

۲ - مذاکره راجع بدستور

جمعی از نمایندگان - دستور

نایب رئیس - چند نفر از آقایان اجازه قبل از دستور خواسته اند.

ساسان - بنده مخالفم.

نایب رئیس - بفرمائید.

ساسان - علت مخالفت بنده را با ورود دستور روزنامه کرمانشاهان در دوسه سطر نوشته است اجازه میفرمائید؟ نوشته است:

سارقین در چهار کیلومتری کرمانشاه - چون بواسطه مراجعت آقای هاچینسن مدیر کل دارائی استان پنجم از فلسطین بکرمانشاه ان عده ای از آقایان رؤسای ادارات دولتی جهت استقبال ایشان بشاه آباد و کرند و قصر شیرین رفته بودند در شب ۲۳/۱۱/۲۸ در حین مراجعت در یک کیلومتری چشمه سفید یعنی چهار کیلومتری شهر سارقین بوسیله سنگ سدی جلو راه احداث و در نتیجه اتومبیل اولی که حامل آقای هاچینسن و چند نفر دیگر بوده متوقف و سارقین با کارد دکتر سعیدی دندان ساز را مجروح و تفنگ شکاری و قسمتی از اثاثیه اتومبیل را به یغما میبرند. بطوریکه اطلاع حاصل کرده ایم. آقای دکتر سعیدی در بیمارستان آمریکائی تحت معالجه قرار گرفته اند. (زنک متمد رئیس) (نایب رئیس)

این موضوع را قبل از دستور بفرمائید) ماتوجه هیئت دولت را این نامنی نامعروف میداریم و در این قسمت نظریات خودمان را در شماره آینده خواهیم نگاشت

نایب رئیس - آقا این مطالب مربوط به مخالفت با ورود در دستور نیست بعلاوه اگر هم بنا شد قبل از دستور صحبت شود شما نفر چهارم هستید نوبت شما کرسی اجازه داده خواهد شد. رای میکشیم بورد در دستور آقا باینکه با ورود در دستور موافقت قیام فرمائید. (عده برخاستند) تصویب شد. آقای دکتر مصدق.

لنکرانی - من قبلا اجازه خواسته بودم.

نایب رئیس - بعد از آقای دکتر مصدق حضرتعالی هستید و بعد آقای دکتر کشاورز

جوادی مسعودی - البته اگر آقایان کتباً اجازه برای نطق قبل از دستور بخواهند ترتیب اثر داده نمیشود باید آقایان حضوراً تقاضا بکنند آقایانیکه کتباً تقاضا میکنند اینطور تصویب گرفته شده که قابل قبول نیست. آقای دکتر مصدق هم کتباً تقاضا کرده بودند و داده بودند ولی وقتی که ما وارد جلسه شدیم آقای دکتر روی میزشان زدن اجازه خواستند و بعد هم بلافاصله آقایان دیگر بنا بر این بنوبت اسامی آقایان یادداشت شده.

دکتر مصدق - آقای لنکرانی مخالفید بفرمائید بنده مرخص میشوم.

لنکرانی - خیر بنده خوشوقتیم که شما بنا است صحبت کنید ولی خواستم عرض کنم که اصولاً رعایت کنید بفرمائید استدعا میکنم.

۳- بیانات قبل از دستور آقای دکتر مصدق.

دکتر مصدق - چندروز است وضعیت دولت یکقدری در مجلس خوب نیست بنده هم در فرا کسیون هائی که درجهبتهای مجلس است وارد نیستم و اطلاعی چندان ندارم این است که میخواهم عرض کنم که ما امروز با این تکلیف دولت را معلوم کنیم (صحیح است) بجهت اینکه ارایج دولت که میباشد مجلس وقتیکه دولت در مجلس وضعیت خوب نباشد و اوضاع خوب نمیکرد بعلاوه در روزنامه هاهم میخواندند که وضعیت دولت خوب نیست (صحیح است) این است که باید وضعیت دولت معلوم شود و این وضعیت وقتیکه در خارج منعکس شود برای امنیت مملکت خوب نیست باید تکلیف دولت معلوم شود یعنی اگر دولت خوب است باید مطمئن باشد و کار بکند و اگر هم بد است بایستی دلایل بدیش گفته شود و ببرد اگر کسی هم هست که میخواهد قائم مقام این دولت بشود او هم باید معلوم شود و ما هم بدینجهت و به بنینم که آن کسیکه میاید نعم البدل است یا بشلس البدل روی این زمینه بنده يك نظریاتی دارم که عرض میرسانم.

امروز میخواهم يك مسئله اساسی در مجلس طرح کنم که در آینده این کشور حائز کمال اهمیت است و از این عرایض مانند همیشه نظری غیر از منافع حیاتی مملکت ندارم و در این ایام تاریخی هیچ چیز جز خیر مملکت منجر من نشده و موضع متشنج مجلس که بنظر من عواقب خوبی ندارد بر من الزام میکند که حقایق را عرض نمایم.

مجلس شورای ملی که مطابق قانون اساسی باید مظهر حاکمیت ملی باشد اگر بناست مقدرات این مملکت را در دست داشته باشد و در این دریای متلاطم کشتی ما را بساحل نجات رساند باید قیامه خود را تغییر دهد و مشی خود را عوض نماید اگر قدری بخود بیاییم و متوجه بشوم که مادر روزهای زندگی میکشیم که پیشروان ملل بزرگ دوره جمع میشوند و تصمیمات بزرگی میکنند و نقشه دنیا را میکشند و اگر درست

تصور کنیم که ایران امروز در سیاست بینالمللی چه موقعیتی احراز کرده و با کمترین غفلت ممکن است دچار مذلت و بدبختی شود ناچاریم که اعتراف کنیم امروز باید کاری بکنیم که مجلس مورد احترام باشد وزن داشته باشد يك سیاست ور به ثابت و روشنی اتخاذ کند تا بتواند از یکطرف افکار مشوش مردم را تسکین دهد و از طرف دیگر با قضا یاری مهم بینالمللی که در پیش است با موفقیت مواجه شود.

اگر جلسه اول اسفند و آن صحبتهای ناگوار که در اینجا شده که نه صلاح گویندگان بود و نه صلاح مملکت یکی دیوار دیگر تکرار شود برای این مجلس چیزی باقی نماند و يك چنین مجلسی قادر نخواهد بود زمام مملکت را در دست نگاهدارد و تاریخ این مملکت نام مجلس چهاردهم را همیشه بزشتی یاد خواهد کرد.

اگر بخواهیم که این تشنجها دیگر پیش نیاید باید همگی اعم از آنهائی که منتسب بیک دستجاتی هستند یا منفرد ماندهاند برای اتخاذ سیاست عمومی مجلس يك اصولی بین خود قبول کنند و بآن ملتزم شوند و از آن تجاوز ننمایند و از همه مهمتر رویه ایست که مجلس در انتخاب حکومت و پشتیبانی از آن و با ساقط کردن يك حکومتی باید اتخاذ کند.

باید معلوم شود چرا يك حکومتی را مجلس میآورد و چرا او را کنار میکشند؟ باید معلوم شود نخست وزیری که مجلس سلب اعتماد از او میکند چه کرده است اگر گناهی کرده همه بداندند و دیگر او را بکار دعوت ننمایند یعنی مجال بشود که دوازه خطا کاران روی کار بیایند مثلا باید معلوم شود که حکومت فعلی چه کرده کارهای او خوب بوده است یا بد.

آنهائی که ناراضی هستند علت عدم رضایتشان چیست؟ اگر بد کرده و باید ساقط شود بگوئیم کی را بجای او خواهیم آورد و آن کسی که می آید نعم البدل است یا بشلس البدل اگر اعمال حکومت را ماخذ قرار ندهیم و از روی نظریات و تمایلات شخصی که غالباً با مصالح عمومی وفق نمیدهد کار کنیم هیچ وقت نخواهیم توانست يك حکومت با دوام و خدمتگداری داشته باشیم. من بدولت فعلی نظر بظغ مشی که اختیار کرده بودم رای داده ام ولی البته موافقت من با این دولت کور کورانه نیست منادام که اعمالش مورد تصدیق من است در موافقت باقی و الا بمخالفین ملحق خواهم شد. از سیاست عمومی که تا کون این کابینه تعقیب کرده عدم رضایت ندارم مخصوصاً از اینکه بوعده خود وفانمود و اختیارات ایران بر باد ده دکترا میلسو را التواء کرد (صحیح است) و بعد بخدمت این مرد که وجودش در این مملکت متضمن مضار مالی و سیاسی هر دو بود خانه داد (صحیح است) امتنان دارم ولی نسبت به بعضی انتخابات که اجباراً با اختیار در این دولت شده خوش بین نیستم و اگر جبران نکنند نمی توانم در موافقت باقی بمانم. اما عرض کنیم که این حکومت بدکار کرده و باید برود بدی های او را باید گفت که همه بفهمند و بعد يك شخص بهتر را در نظر گرفت و دولت را ساقط کرد نه اینکه در پس پرده با کسانی نزدیک شویم که جرئت نکنیم علناً اسامی از آنها ببریم و با کمکش هائی که از حیثیت و وزن مجلس میکاهد ایجاد بجران نماییم و يك وضعیتی پیش نیاید که عاقبت مقدرات مملکت در این وقت بيك دست نا شایسته ای سپرده شود. آقایان هنوز یکسال نشده است که فشار افکار عمومی هنگام افتتاح این مجلس يك مرد منفوری را زسوا و از زمامداری بر کنار نمود و حتی رفقای او جرئت نکردند از او دفاع کنند و بجای اینکه او را بکنیز اعمالش برسانند و امروز در گوشه زندان زبست کند یاو مجال می دهند که باز بفر

زمامداری بفتند و آخرین چوبه حراج را بزندان آفایان اگر تمام گناهان سهیلی را فراموش کنیم (اقبال - آقا چرا داخل شخصیات میشوند؟) (مهندس فریور - آقای اقبال اینجا مجلس است نمایندگان میتوانند وارد شخصیات بشوند بگذارید حرفشان را بزنند) (اقبال - نباید داخل شخصیات بشوند) (مهندس فریور - مجلس حق دارد وارد شخصیات شود) (صدای زنگ رئیس)

نایب رئیس - آقای اقبال ساکت شوید همانطور که آقای دکتر مصدق فرمودند که نباید رویه جلسه گذشته تکرار شود متأسفانه برخلاف آن هر جلسه ما مواجه با يك رویه غلط و بی ساسه می شویم که این برخلاف شئون ملی و برخلاف وظیفه نمایندگان ما است چرا مجلس را از اهمیت میندازید

دکتر مصدق - یکی از گناهان او قابل اغماض نیست و آن لطمه ایست که بجبهت این مجلس زده است متأسفانه انتخابات اولین مجلس دوره ده و کراسی بدست این شخص صورت گرفت و در این مجلس عده معتابهای هستند که در ادوار سابق و حتی قبل از دیکتاتوروری هم بوده اند و در این مجلس هستند کسانی که در مجله های خود صاحب نفوذند و با هر وضعیتی ممکن است انتخاب شوند ولی سهیلی در انتخابات طوری عمل کرد و دست بوسایل تنگبندی زد و دخالت هائی نمود و حتی بوجوب تلگرافاتی که مغایره کرده و کاشفین از انتشار آنها در این مجلس شرم کرده اند تلگرافاتش اینجاست آقای اقبال و من هم شرم دارم برای پیشرفت مقاصد خود نام یکسالگان را بپایان آورده و خلاصه طوری عمل کرده است که متأسفانه باین مجلس يك رنگی زده که اعتبار آن را متزلزل نموده و نتیجه این شده است که هر تصمیمی امروز این مجلس اتخاذ کند در خارج تمبرانی میشود و آن را يك تصمیم روی مصلحت ایران تلقی نمیکند بلکه موجب سوء ظن می شود و طرف ذینفع آن را تجریک و تلقین حریف خود میبندد. اگر در انتخاب مجلس چهاردهم این دخالت های بی رویه نشده بود و مجلس ما این شهرت را نداشت امروز این زرمه های خطرناک که وحدت و تمامیت کشور را تهدید میکند از انکاف مملکت شنیده نمی شد.

فایان توجه بفرمائید که مطبوعات مهم خارجه نامه منچستر گاردین راجع با چه مینویسد: ایران را از نظر سیاست بینالمللی همسایگان ما يك منطقه حساس بشمارد که برای صاحب دنیا حائز کمال اهمیت است از مندرجات این روزنامه بخوبی برمی آید که بر اثر اتحاد سیاسی که بین همسایگان بابسته شده نسبت با ایران بین خود توافق منفی حاصل کرده اند و در عین حال پنهان نمیکند که اگر یکی از طرفین خصوصیتی با دولت ما بکند و مداخله در اینجا داشته باشد موجب حسادت طرف دیگر و اسباب زحمت و نفاق میشود و حتی صریحاً اعتراف مینماید که میل دارند هیچ با ایران کاری نداشته باشند لیکن میگویند وقتی میتوانند که هیچ با ایران کاری نداشته باشند که ایران بتواند بر سر پای خود بایستد نهایت مدعی هستند که این معنی فقط با کمک مشترک آنها ممکن است صورت بگیرد.

آقایان محترم باین کلمات که نقل کردم درست دقت بفرمائید ما چگونه میتوانیم به همسایگان خود بفهمانیم که روی پای خود می ایستیم آیا غیر از این مقدرات مملکت در این وقت بيك دست نا شایسته ای سپرده شود. آقایان هنوز یکسال نشده است که فشار افکار عمومی هنگام افتتاح این مجلس يك مرد منفوری را زسوا و از زمامداری بر کنار نمود و حتی رفقای او جرئت نکردند از او دفاع کنند و بجای اینکه او را بکنیز اعمالش برسانند و امروز در گوشه زندان زبست کند یاو مجال می دهند که باز بفر

دولتی بتواند بقیه خود اطمنان نماید و باو مجال دهند که مملکت را از آشفتنگی در آورده محتاج توضیح نیست که دولت خوب وقتی دوام نکند موفق به هیچ اصلاحی نمی شود و ما برای این دیدیم که یکی از علل موفقیت دیکتاتور در بعضی از امور داخلی همان دوام دولت بود که وقتی دستور میداد راهی بسازند یا کارخانه تأسیس کنند مرتبه دیگر که از آن راه عبور میکرد و بکارخانه میرفت اگر دستور کاملاً اجرا نشده بود متصدیان امور را بدترین عقوبت گرفتار میکرد.

آن وزیری که دستور کاری بدهد و يك هفته بعد دچار رای عدم اعتماد مجلس شود چطور جرئت کند که شروع با اصلاحات نماید بنای ناقص را اگر خراب کنند وقت لازم است که بنای کاملی جای آن بگذارند و اگر فرصت ندهند وجود ناقص باز عدم است

خلاصه اینکه اگر صادقانه نشان ندهیم که میخواهیم روی پای خود بایستیم سیاست جهانی همسایگان ما مجال نخواهد داد که با کابینه بازی وقت مملکت را تلف نمایند ما محتاج بيك سیاست ثابت ملی هستیم و اگر مجلس خود را لایق اداره چنین سیاستی نشان ندهد در اساس این مملکت تغییراتی پیش می آید که شاید از دوره دیکتاتوروری وخیم تر باشد.

خوب است بعضی از آقایان تمایلات و روابط شخصی را فراموش و تعقل فرمایند که ممکن است چنین سیاستی که مجری محکم و با ایمان میخواهد از يك مردی ساخته باشد که غیر از ضعف نفس و بیعلاقگی وعدم امانت اجتماعی نداشته است

آیا با دور کردن اینگونه عناصر مانع از بدنامی مجلس که از جریان انتخابات دامن گیر او شده است بکاهیم. و مجلس را مورد اعتماد داخل و خارج نماییم؟ (سندجی مورد اعتماد هست)

مهندس فریور - آقای رئیس حالا که آقای

سندجی داد میزنند چرا اخطار نمی فرمائید

دکتر مصدق آيا سازاوار است که ما امروز يك اشتباهی بکنیم که مجلس آینده هم دچار همین بدنامی ها و رنکها بشود و زمینه را برای حوادث و تغییرات خطرناک فراهم نماییم؟

بعقیده من خوب است کسانی که نمایندگی در مجلس را برای خود واجب شمرده و تهیه مقدمات آن را هم واجب دانسته و حاضر شده اند که بدست سهیلی انتخاب شوند نفوذ خود را بکار ببندند و مصالح حوزه انتخابیه خود خدمت کنند و در قلوب اهالی مقامی تحصیل کنند که در دوره ۱۵ تقنینیه نماینده حقیقی ملت باشند و بتوانند بمملکت خدمت نمایند از آنچه عرض میکنم اگر غفلت کنند بخود اجازه میدهم که در خیر خواهی آنان تردید نمایم زیرا ممکن است کسانی بخواهند بمملکت خدمت کنند و برای انجام مقصود بوسیله نامشروعی متوسل شوند ولی وقتیکه مقصود حاصل شد اگر آن رویه را تکرار کنند باید در وطن خواهی آنان تردید کرد و کیل باید مرکز نگاه خود را ملت قرار دهد آن کسی که بدست سهیلی انتخاب شود بطور غیر مستقیم مرکز نگاه دیگر دارد که هیچوقت نخواهد توانست بخدمت مملکت موفق شود چون که هیچ مرکز اکائی رایگان و بلاعوض با کسی مساعدت نمیکند مگر اینکه بقیمت استقلال مملکت تمام شود. من یکبار روز ۹ آبان ۱۳۰۴ بمجلس پنجم اعلام خطر کردم اگر مجلس سستی نکرده بود مدتها مملکت گرفتار دیکتاتور میشد و امروز دچار عکس العمل آن و این بریشانی نبودیم عرایضی هم که امروز میکنم از قبیل همان اعلام خطر ما است اگر

رویه خود را تغییر ندهیم آینده ما بسیار تاریک خواهد بود چرا باید که ما همیشه در بین اراط و تفریط زندگی نماییم؟ چرا باید که سروشت ما روزی دیکتاتوروری موحش و روزی عکس العملهای از آن موحش تر باشد؟

يك روز دیکتاتوروری هر گونه روابط ایرانی را با ما مورین خارجی فطه کرده بود که موجب کدورت و کینه آنان شده بود امروز عکس العمل آن اینست شده است که اغلب سفارتخانها رو آورده و رسوائی میکنند

بكرور دیکتاتوروری آزادی را بکلی از مطبوعات سلب کرده بود امروز عکس العمل آن این است که بعضی از جرایم از آزادی سوء استفاده کرده حتی برخلاف مصالح مملکت قلم فرسائی میکنند

يك روز و کلاهی مجلس طوری مطیع شده بودند که از هر کدام میخواستند سلب مصونیت می نمودند امروز عکس العمل آن این است که کمیسیون دادگستری مجلس وزیران مختلس و مرتشی را تیره مینماید

اگر ما از گذشته عبرت نگیریم روزگار بصورت ماسیله خواهد زد و اگر این تشتت و تشنج در مجلس ادامه پیدا کند و مجلس خود را زود جمع نکند خطر بزرگی منتظر ماست و اگر ما شهرت این مجلس را اصلاح نکنیم دیگر انصاف نیست بر وخامت اوضاع بیفزائیم امروز روزی نیست که ما غفلت کنیم و تحت تأثیر احساسات دوستی و رفاقت برویم.

ماجرای جوانی که بعد از شهر یور ۱۳۲۰ از روزگار آشفته استفاده کردند و بقیمت حیات این مملکت مقامات بزرگ دولتی را برای خود خریدند باید با آنچه اندوخته اند بسازند و دست از گریبان این مملکت بردارند خوب است دیگر از حماسه خواندن خجالت بکشند و با اعلامیه سران سه کشور دفتر نکنند همان وضعیت جفرافای که موجب اشغال ایران از طرف فرای بیگانه شد و ما را وارد در صفوف ملل متفق قرار داد همان وضعیت جفرافای موجب صدور آن اعلامیه گردید تازه اگر معنای آن اعلامیه وضعیتی است که ما امروز داریم نمیدانم برای چه چیز باید بخود بیاییم ما امروز محتاج بيك زمامداری هستیم که مورد احترام مردم باشد و او را بصداقت و امانت بشناسند نه آن کسیکه بواسطه داشتن اعتماد بنفس در مقابل هر تقاضائی سر تسلیم فرود آورد.

آقایان محترم در يك روزگاری که از ما توقع دارند روی پای خود بایستیم نداشت از سرما بردارند و قتیکه ما مورین خارجه بکاخ وزارت خارجه میروند و با يك مردی مواجه میشوند که بیراق دروینچره آنجا هم قناعت نکرد هرگز برای دولت ما احترامی قائل نمی شوند.

تعجب اینجاست که این آقایان خود را در سیاست خارجی متخصص معرفی میکنند اگر اینجا سیاست ایران علاقه داشتند بر اثر ضعف نفس و حب مقام جمعی از ایرانیان را تسلیم اجانب و دستخوش بدترین رفتارها نمی نمودند و ناله کسان و بستگان آنها در سهیلی و امثالش که تیرین اثر میکرد و برای نجات هو وطنان علاقه ای از خود نشان می دادند اگر خون ایرانی در بدن اینها بود هرگز تحمل نمیکردند که دیگران هر چه میخواهند بکنند و حسابی در کار نباشد

اگر سهیلی سیاست بلد بود راضی نمیشد که بيك مستخدم بیگانه اختیارات بی نظیری بدهد که هر چه

میخواهد بکند و این مملکت را دچار وضعیتی بکند که امروز مشاهده مینمایم و مرمت و خرابیهای او چند سال وقت نخواهد. چگونه ممکن است مردم این فجاج را فراموش کنند و چگونه میشود که مجلس با تجدید انتخاب اینگونه عناصر بیعلاقه بزخم مردم این مملکت نمک بیاشد

آقایان نمایندگان شما در این مجلس قسم یاد کرده اید که برخلاف مصالح مملکت کاری نکنید در اینصورت باید توجه نمائید که امروز سیاست مملکت بدست بهترین اشخاص سپرده شود و هر کس که کوچکترین شکلی در باره او هست بر کنار بماند امروز روزیست که نمایندگان کترین سوء ظن برای همسایگان خود فراهم نماییم.

در جلسه سوم اسفند که پیشنهاد هم تقابل مدت خدمت نظام وظیفه بيك سال در مجلس طرح و قابل توجه شد آقای وزیر جنگ حضور داشت تعجب میکنم که يك کلام نکفت و نظری اظهار ننمود در صورتیکه در يك چنین موضوع مهمی وزیر جنگ باید قبل از اینکه مجلس رای بدهد عقیده خود را اظهار کند. ما هر مدت فعلی نظام وظیفه زیاد است چرا قبل از اینکه یکی از نمایندگان متوجه آن بشود وزیر جنگ پیشنهاد نکرده و عمر مردم بدون سبب تلف میشود و اگر ما بمقداد فعلی ارتش احتیاج نداریم چرا بین عشایر اسلحه توزیع میشود.

چون اینگونه عملیات موجب سوء ظن همسایه شمالی ما میشود ما باید از این قبیل عملیات خلاف مصالحت پرهیز کنیم و همسایه خود را بدین ننگینم و اگر مملکت احتیاج به نیرو دارد باید نیروی مملکت سر باز رسمی باشدنه عشایر آنها را بیکه میخواهند ما سر پای خود بایستیم باید تصدیق کنند که این قبیل عملیات برخلاف این نظر است.

اهمینی - بنده اخطار دارم

نایب رئیس - بفرمائید

اهمینی - اخطار بنده در این قسمت مختص صابخود آقای رئیس است - چون بنده پیشنهادی تقدیم کردم که وارد دستور نشود و لایحه گذار را مطرح کنیم حضرتعالی بدون اینکه به بنده اجازه بفرمائید که توضیحی بدهم بشخص دیگری که مخالف ورود دستور بوده اجازه دادید که صحبت کنند این اخطار است که جنابعالی داشتیم

نایب رئیس - این اخطار جنابعالی وارد نیست جنابعالی حق اخطار بر رئیس مجلس ندارید

اهمینی - بنده پیشنهاد کردم که وارد دستور شویم و لایحه مسو گذار مطرح شود

نایب رئیس - راجع به پیشنهاد شما مجلس رای نداد بنده چکار کنم که مجلس رای ندهد.

اهمینی - بنده اگر توضیح میدادم مجلس شاید رای میداد توضیح بنده این است که آنان در حدود نصف عمر مجلس گذشته و شما در این مجلس هنوز هیچ کار نکرده اید و هرچگونه لایحه ای تصویب نشده است مگر چند لایحه دو دوازدهم و هنوز عمل مثبتی این مجلس نکرده غیر از چند دوازدهم و دولا لایحه منفی این که بنده اصرار کردم که بقیه عمر مجلس را بگذارید اقتضاحش در همین جا بماند و نگذارید بیرون برود بخدای متعال تنها اشکال این است که نطق قبل از دستور جز ایجاد تشنج و نفاق چیز دیگری نیست بنده جسارت بساحت جناب آقای دکتر مصدق نمیکند آقای دکتر مصدق مردی با احساسات هستند و ایشان نمیتوانند که در این موارد تحمل کنند و میگویند ولی تمام این موضوعها را در روزنامه ها مینویسند و ما هم مینویسیم و متأسفانه این

خجالت و شرمساری را دارم ولی تمام این فضاها وقتی حل میشود که آقای دکتر مصدق خودجنابالی هم در یک فراکسیون وارد شوید چرا وارد دسته نمیشود که اینها را هدایت کنید و ارشاد کنید دیگر چه که دارید؟ در مجلس اگر جنابالی و اما نظری دارید در جلسه خصوصی در یک فراکسیون بروید و بگوئید و ارشاد و هدایت کنید ولی در جلسه عالی میآید و میگویی البته بنده تصدیق دارم که بیشتر صحبت های شما بجا و صحیح است و بنده حرفی ندارم ولی شما اینجا اشاره بروزنامه منجسز گاردین میکنید که مقاله نوشته است این هم یکی از روزنامه هائی است مثل یکی از هزاران روزنامه هائی که ما داریم و هیچ منطقی وارد نیست و یک مقاله را که آن روزنامه نوشته شما میآورید در مجلس رسمی این را فرات میفرماید آقا بنده جسارت میکنم همیشه نباید انسان منفی باشد حضرت عالی خودتان باید وارد یک دسته و یک فراکسیون بشوید و هدایت بکنید یک عده را ولی شما متأسفانه میآید و موضوع دولترایش میآورد البته این وظیفه دولت است خودش باید اینجا رای اعتماد بخواهد و وضعیت خودش را روشن کند اگر ما شنیده ایم که عمر و وزیر رفته اند و دوره نشسته اند و گفته اند سهیلی فلان طور گفته است بنده وظیفه ام این نیست که بیایم اینجا به عمر و وزیر و سهیلی بتازم این وظیفه من نیست البته وقتی مجلس دولت را ساقط خواهد کرد که خطای دولت را علنا اینجا بگویند بعلاوه مگر ما مرده ایم که هر کس را بخواهند بیاورند مگر دیروز نبود که در جلسه مفردین صحبت کردیم که عده ای هستند در مجلس که حاضر نخواهند شد کسانی را که خطی کرده اند مجدداً بیاورند البته اینطور نیست و موقعی دولت ساقط خواهد شد که واقعا خط و اشتباهی اگر شده است روشن باشد البته میبایستی مخالفین دولت هم اگر دلالی دارند دلائلشان را لا اقل شنید نه اینکه چند نفر دور هم بنشینند و تصمیم بگیرند خود جنابالی که از موافقین دولت هستید همین بیاناتتان تاحدی وضیعت را متشنج میکند اگر ده تا روزنامه عقیده شخصی شان اینست که واقعا دولت بد است حق انتقاد دارند .

نایب رئیس - این فرمایشات آقا مذاکرات قبل از دستور است نه اخطار شما که یک نفر مرد با اطلاع باوضاع هست و ایراد میکنید خود شما نباید برخلاف نظامنامه رفتار کنید

اهلی - من از جناب عالی معذرت میخواهم فقط نظرم این بود که اگر این توضیحات را در پیشنهاد میدادم شاید مجلس وارد دستور میشد و این صحبت ها پیش نیامد

نایب رئیس - بنده برای اینکه رفع شبهه از آقای امینی بشود چون میل دارم وقتی اینجانی نشنم هر کسی هر فکری میکنید بکنید ولی بنده هیچوقت نه عرض میکنم و نه برخلاف نظامنامه رفتار میکنم (صحیح است) تا وقتی که مجلس رای ندهد نسبت برود در دستور من نمیتوانم پیشنهاد شما را قبول کنم این یک قاعده کلی است که آقایان هم همه میدانند (صحیح است) و همین کار را هم بنده کردم (صحیح است) حالا آقایان باورود در دستور مخالف هستند؟

دکتر رادمش - بنده مخالف هستم

نایب رئیس - آقای دکتر رادمش **دکتر رادمش** - عرض کنم یک ماه است که مجلس اجازه نطق قبل از دستور به هیچیک از آقایان نمیدانند که ندادند است (چیزی از نمایندگان - همین امروز اجازه داده شد) امروز هم فقط آقای دکتر مصدق اجازه داده شد که مطالبی اینجا بفرمایند و حق است که وقتی این تریبل مطالب اینجا مطرح میشود همه آقایان نمایندگان اجازه داده شود که عقاید نظریات خودشان را اظهار کنند . البته آقای دکتر مصدق یکی از نمایندگان برجسته و یکی از نمایندگان هستند که مورد احترام تمام آقایان نمایندگان و شاید اکثریت ملت ایران هستند ولی چیزی که هست این است وقتی که یک مسئله مطرح میشود همه نمایندگان بر طبق قانون اساسی مساوی هستند و حق دارند نظریات خودشان را عرض کنند . ابتدا بساکن یک مطالبی اینجا مطرح میشود ولی نمیکند آنرا در نظر میگیریم بنده از چندین جلسه قبل اجازه خواسته ام یک مطلبی را که شاید مهمتر از مطالب آقای دکتر مصدق هم بود اینجا عرض کنم ولی اجازه نمیدادند بنده است و اگر همین متوال بگذرد وقتی که یک شخصی یا شخصی میل دارند صحبت بکنند مجلس اجازه بدهد و دیگران را خفه بکنند و نگذارند حرفشان را بزنند این رویه خوبی نیست و بیایستی اجازه داده شود به آقایان نمایندگان که اگر یک مطالبی شناسیده این است که در مجلس مطرح شود حق این است که تمام دستجات مجلس اجازه داده شود که عقاید و اظهارات خودشان را در موضوعی که شایسته بحث است بعرض مجلس برسانند و بعد کافی مذاکره کنند نه اینکه یکی که صحبت کرد دیگری بگویند خفه شو .

نایب رئیس - آقای دکتر عده شما موافق باورود در دستور هستید؟ بفرمائید.

دکتر عده - آقای دکتر مصدق فرمودند وقتی که یک موضوعی در این جا مطرح میشود باید آقایان نمایندگان صحبت کنند و حال اینکه موضوعی اینجا مطرح نشد که آقایان نمایندگان صحبت کنند . رای گرفته شد به نطق قبل از دستور و تصویب شد آقای دکتر مصدق فرمایشاتی فرمودند بنده اصولاً منکر نطق قبل از دستور نیستم ولی همینطور که آقای امینی فرمودند یکسال است که ما کار مثبت انجام نداده ایم باید سعی کنیم که در این یکسال دیگر کار مثبت انجام بدهیم.

نایب رئیس - رای میگیریم باورود در دستور آقایان که موافق هستند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . راجع بدستور یک پیشنهاداتی رسیده است این پیشنهادات سه فقره است که یکی راجع بلاجه گذار است که آقای امینی پیشنهاد کرده اند و آقای مجد و چند نفر دیگر از آقایان . . .

اردلان - بنده یک اخطار نظامنامه ای دارم اجازه بفرمائید؟

نایب رئیس - آقای اردلان **اردلان** - عرض کنم مطابق ماده ۳ نظامنامه باید اول استقرا شعب بعمل بیاید بعد وارد دستور بشویم برای اینکه در اسفند یا ارسال استقرا کردیم و چهار مرتبه چهار تا سه ماه گذشته است و امروز اسفند است باید این استقرا شعب بعمل بیاید اجازه بفرمائید اول این کار را تمام کنیم .

نایب رئیس - موقع این کار ۱۱ اسفند است آقا و اداره قوانین البته توجه دارد **اردلان** - ۶ اسفند است **نایب رئیس** - ۱۱ اسفند است و سابقه اش هم

همین است . پیشنهاد آقای امینی . پیشنهاد میکنم وارد دستور بشویم و بلاجه گذار مطرح بشود .

نایب رئیس - آقای امینی **امینی** - بنده پیشنهاد کردم بلاجه گذار مطرح شود برای اینکه این مرد ده ماه است حقوق نگرفته و باید تکلیفش معلوم شود . استدعا میکنم این را مطرح بفرمائید .

نایب رئیس - آقای صادقی **صادقی** - بنده خیالی متأسفم که بعضی اوقات مخالفت من با پیشنهادات و نظریات اشخاصی است که بآنها علاقه دارم و ارادت دارم و یکی از آن ها هم آقای امینی است . مخالفت بنده نسبت بگذار و شخص گذار یا عمل گذار نیست بلکه بعمل مجلس است . اصولاً باید تطبیق کرد احترام هر مقام را با عملش یعنی اگر عمل آن مقام روی رویه و قواعد عقائده بود آن شخص محترم است و اگر نبود خبر . حالا در مورد فرمایشات آقای دکتر مصدق عرضی داشتم که میگذارم برای یک موقع دیگر مجلس اگر کاری نکرده است تصور بواسطه این قبیل پیشنهادها بوده است برای اینکه بطور اختصار عرض کرده باشم میتوانم بشمارم . ۵ . بلاجه مطرح که با نهایت علاقه و بطوری که آقای پیشنهاد کردند با فرط اشتیاق مطرح شده است ولی وسط کار مانده و مدفون شده و من قطع دارم که این بلاجه گذار هم اگر امروز در مجلس مطرح بشود بجائی نخواهد رسید مثل سایر لوایح

بعرض از نمایندگان - چرا؟ **صادقی** برای اینکه سابقه اینطور نشان داده است شما بلاجه سردفتران و بلاجه بودجه و چندین لوایح دیگری دارید که ممکن است بنده یاد داشت کنم و فرودا اینجا برای آقایان بخوانم مطرح شده و نا تمام مانده است البته چون آقایان خودشان در مجلس هستند احتیاجی نیست باین کار ولی بنده میتوانم یاد داشت بکنم و برای جلسه دیگر بخوانم که بیش از ۵۰ تا بلاجه است که آمده اینجا و اول بایک نظر موافقی طرح شده است و سه ساعت چهار ساعت وقت مجلس را هم گرفته است و بعد از این سه چهار ساعت جلسه آبنده هم مطرح شده و بعد از دستور خارج شده است این عمل اصلاً نتیجه ضعیف یا تردید است که مجلس نتواند رد یا قبول خودش را در یک مطلبی بگوید بلاجه سردفتران را اگر بخواهید تصویب نکنید باید در همان جلسه تکلیفش را معلوم کنید و الا گذار را بلا تکلیف گذاشتن کار اشخاص ضعیف الاراده است وقتی که یک مجلسی تصمیم گرفت یک کاری بکند باید بنشیند و یک بلاجه ای را با رد یا قبول بکند به همین دلیل بوده است که تا بحال بیش از سه چهار تا بلاجه گذشته است و بمقتضی من روی همین اصل بوده است که مجلس تا کون کاری انجام نداده است بفرز چند عمل منفی که آنهم بعقیده بنده لغو بوده است بنده استدعا میکنم هر بلاجه ای که میخواهند مطرح کنید بکنید ولی باآخر برسانید یا تصویب کنید یا رد کنید .

نایب رئیس - دو پیشنهاد هم نظیر این پیشنهاد راجع بلاجه گذار شده است که باید اکثریت بشود و تکلیفش معلوم شود .

دشمنی - این را بگذارید برای بعد و لوایحی که ناتمام است آنهارا مطرح کنید که یکی از آن ها هم بلاجه سردفتران است .

نایب رئیس - اجازه بفرمائید آقای فرمند پیشنهادی کرده اند که قرائت میشود . بنده پیشنهاد میکنم طرح امور متفقین مطرح شود

فرمند - طرحی که آقای دکتر شفق پیشنهاد کردند ۳۰ مدتی هم هست که پیشنهاد شده این طرح نهم ساعت هم بیشتر کار ندارد بنده عقیده ام این است که لازم است این طرح تصویب شود که دولت بتواند اداره امور متفقین را تشکیل بدهد (صحیح است) چون موضوع مفیدی است و آن قدر هم کار ندارد یک ماده بیشتر نیست .

نایب رئیس - آقای دشمنی . **دشمنی** - بنده عرضی که میخواهم بکنم این است که بیشتر اقدام مجلس راجع بکیفیت انتخابات نیست راجع بطرز عمل خود مجلس است اگر مجلس شورای ملی مرتباً کار بکند و عمل بکند و بدرد مردم برسد و حوائج مردم را رفع کند مجلس شورای ملی مورد احترام مردم خواهد (صحیح است) ولی اگر نکته هر قدر مردمان خوبی هم در مجلس باشند و در احترام نخواهند بود . ملاحظه بفرمائید الان ساعت یازده و ربع است و فریب یکساعت است که ما توی مجلس هستیم و تمام وقتان صرف این شده است که وارد دستور بشویم یا نشویم و این بلاجه را مطرح کنیم یا آن بلاجه را مطرح کنیم . بنده اولاً از آقای رئیس میخواهم خواهش کنم که چند روزی مجلس را متوالاً تشکیل بدهند که این بلاجه بگذرد . این چه الزامی است که ما داریم که یک روز در میان ما جلسه را تشکیل بدهیم در صورتیکه ما الان تمام لوایح مان نیمه کاره مانده است و باید تمام شود . یک عیب این است که میگویند این لوایح نقص دارد خوب این را ما باید خومان تکلیفش را معلوم کنیم معطل گذاشتن و معوق گذاشتن لوایح شایسته نیست . بنا بر این بنده می خواهم مستعفا بکنم از آقایان نمایندگان بجای اینکه پیشنهاد بکنند که این مطرح شود یا آن مطرح شود به همان ترتیب لوایحی که نیمه کاره است تمام بکنیم بعد بر سر بیانهائی که هنوز مطرح نشده و حالا بنده عقیده ام این است که همان بلاجه سردفتران را مطرح کنیم چون دو جلسه وقت صرف آن شده است باید تکلیفش را معلوم کنیم یا قبول کنیم یا برود بی کارش . بعد بلاجه گذار را مطرح کنیم .

نایب رئیس - پس حالا رای میگیریم به پیشنهاد آقای امینی . . .

امینی - بنده اصراری ندارم پیشنهادم را پس میگیرم .

نایب رئیس - بسیار خوب آقای فرمند جناب عالی هم پس میگیرید؟

فرمند - بنده هم موافقت میکنم که در جلسه دیگر مطرح شود .

۴ - طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع بسر دفتران مطرح میشود . آقای هاشمی **هاشمی** - دو مرتبه است که موضوع پیشنهاد آقای عماد تربتی مطرح بوده است و منتهی به نتیجه نشده ایم بدین معنی که قسمت دوم پیشنهاد ایشان را منتهی به کمیسیون و وزیر مربوط قبول کرده اند و قسمت اول آن این

است که رای شورای عالی ثبت در باره صلاحیت سردفتران در دادگاه انتظامی قابل تجدید نظر خواهد بود مورد موافقت مغیر واقع نشد و مذاکره هم شده و باید به شورای بگرییم

یک نفر از نمایندگان بخوانید دو مرتبه **نایب رئیس** - پیشنهاد آقای عماد تربتی قرائت میشود .

پیشنهاد میکنم دو تبصره ذیل بر ماده اول علاوه شود

۱ - رای شورای عالی ثبت در باره صلاحیت سردفتران در دادگاه انتظامی قابل تجدید نظر خواهد بود

نایب رئیس - آقای نبوی نظری ندارید؟ **نبوی** - پیشنهاد آقای عماد تربتی دو موضوع داشت یکی را بنده قبول کردم و محتاج برای گرفتن نیست و یکی دیگرش این است که رابتر آن شورای عالی ثبت میدهد در دادگاه انتظامی قابل تجدید نظر باشد این را بنده نتوانستم قبول کنم از این جهت که موجب بطوع جریان کار میشود دادگاه انتظامی کارش بقدری زیاد است که الان کارهاییکه مرجوع است بدادگاه یکسال دو سال طول میکشد اگر ما این کارها را هم بخواهیم بدادگاه مراجعه نماییم هیچوقت ب نتیجه نخواهیم رسید بعلاوه از حیث رتبه و درجه هم شورای عالی ثبت مثل دادگاه انتظامی است بنابر این بنده خیال میکنم بهمان صورتیکه بلاجه تنظیم شده است باشد بهتر است و مقصود را تأمین میکند حالا بسته است بنظر مجلس شورای ملی

نایب رئیس - آقای عماد تربتی شما توضیحی دارید؟

عماد تربتی - بلی بنده توضیحی دارم **نایب رئیس** - بفرمائید **عماد تربتی** - بطوری که در متن گزارش ملاحظه میفرمائید نوشته شده است که صلاحیت سردفتران اسناد رسمی در وزارت دادگستری تحت نظر شورای عالی ثبت رسیدگی خواهد شد اولاً این اختیار وزارت دادگستری است و دادگستری نیست یک نظارتی است که داده شده است بشورای عالی ثبت بعداً هم بنده استدعا کردم که چون این یک رأی است درباره اشخاص محترم که با شرف و عرض و مال آنها تماس دارد یک شورای اداری راجع بیک همچو امر مهمی رسیدگی میکند و رای میدهد دادگاه انتظامی هم نظر داشته باشد این بود که بنده پیشنهاد کردم که بایستی قابل تجدید نظر باشد و مراجعه شود بدادگاه انتظامی قضات که غالباً قضات عالیترتبه و عالی مقام هستند و به چوچمه در صلاحیت آنها هم تردیدی نیست من جمله آقای عماد بر جردی رئیس دادگاه عالی انتظامی هستند که مقام ایشان عالیتر از این است که بنده بتوانم تعریفی بکنم و ایشان بواسطه استقلال قضائیشان قابل تغییر نیستند و کاملاً محفوظ است مقامشان و رعایت هم میشود آقای نبوی اینطور استدلال فرمودند که این موجب بطوع و کندی کار میشود و بنده عرض میکنم که اگر جریان بطوری ولی صحیح باشد بهتر از جریانی است که سریع باشد ولی باصحت توأم نباشد (صحیح است) .

نایب رئیس - آقای شریعت زاده شما مخالفید

باین پیشنهاد؟ **شریعت زاده** - بنده مخالفم . **نایب رئیس** - بفرمائید . **شریعت زاده** - عرض کنم که از دقت در مقررات قانونی که بر طبق آن محکمه عالی انتظامی تشکیل شد ثابت شد که نظر مقنن تأمین حسن اداره حوزه قضائی و منظور مجاز که نضات و تشخیص و صلاحیت قضات بود که این سازمان را پیش بینی کرده است بنابراین هر عملی که باعث تعویق انجام وظیفه راجع بان نظر اساسی از طرف ما انجام بشود صلاح مملکت نیست بعلاوه این سازمان یک سازمان اداری است اداره ثبت یاد دفترخانه های اسناد رسمی در عداد سازمانهای اداری است باید دقت های لازم از نظر فرائد و اصولی که برای اداره کردن یک اداره ای لازم باشد بعمل آید و خلط اینها با امور قضائی صحیح نیست بنظر بنده بعلاوه باید این نظر را هم داشته باشیم که شورای عالی ثبت هم از همان قضات عالی قدر تشکیل میشود و هیچ تفاوتی از این حیث بنظر نمی رسد بنابراین بنده معتقد نیستم که ما راجع بدفترخانه های اسناد رسمی برای محکمه عالی انتظامی یک کار سنگین دیگری اضافه بکنیم .

لنکرانی - اجازه میفرمائید؟ **نایب رئیس** - آقای لنکرانی شماعضو که سیون نیستید بعلاوه در پیشنهاد پیش از یک نفر نمیتواند صحبت بکند . رای میگیریم باین قسمت دوم پیشنهاد آقای عماد تربتی آقایان موافقین قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بلاجه می رود بکمیسیون .

یک نفر از نمایندگان - بقیه مواد مطرح شود **نایب رئیس** - آقایان اگر موافقت دارند با سایر مواد آن برود بکمیسیون (صحیح است)

۵ - طرح گزارش مربوط بتجدید استخدام آقای گذار **دشمنی** - بلاجه آقای گذار مطرح شود . **نایب رئیس** - اگر موافقت دارید بلاجه آقای گذار مطرح شود .

جمعی از نمایندگان - صحیح است . **نایب رئیس** - بلاجه استفاده آقای گذار قرائت میشود .

گزارش از کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی بلاجه پیشنهادی دولت شماره ۱۳۹۷ راجع بتجدید استخدام آقای آندره گذار تبعه فرانسه سمت مدیری باستان شناسی و موزه و کتابخانه با حضور آقای وزیر فرهنگ در کمیسیون بودجه مطرح با توضیحات مفصلی که از طرف آقای وزیر فرهنگ داده شده و واحده پیشنهادی بتصویب کمیسیون رسیده و اینک گزارش آنرا که بنده لایحه دولت است تقدیم مجلس شورای ملی مینمایم .

ماده واحد - وزارت فرهنگ مجاز است آقای آندره گذار تبعه فرانسه را از تاریخ اول فروردین ماه ۱۳۲۳ برای مدت پنج سال دیگر سمت مدیری باستان شناسی و موزه و کتابخانه باشر اطمینان مجدداً استخدام نماید .

الف - حقوق آقای آندره گذار در ماه ۱۲۰۰ دلار

خواهد بود که باسقاط ماهنامه نصف آنرا برپال و نصف دیگر را بدلار دریافت خواهد داشت.

ب - هنگام پایان قرار داد چنانچه قرار نامه آقای آندره گدار تجدید نشود هزینه مسافرت او برای معاودت بفرانسه پرداخت خواهد شد.

ج - هر گاه آقای گدار شخصاً قرار داد خود را فسخ نماید حق دریافت هزینه معاودت مصرح در قسمت ب را نخواهد داشت.

د - آقای آندره گدار سالی یکماه مرخصی با استفاده از حقوق خواهد داشت که ترتیب اعطای آن با وزارت فرهنگ خواهد بود.

ه - وزارت فرهنگ مجاز است سایر شرایط استخدامی آقای آندره گدار را بر طبق ماده ۲ قانون مصوب ۲۳ عرق ۱۳۰۱ تعیین و قرار داد او را امضاء نماید.

نایب رئیس - گزارش از کمیسیون خارج فراتر میشود.

کمیسیون امور خارجه لایحه شماره ۱۳۴۹۷ دولت راجع بتجدید استخدام آقای آندره گدار تبعه دولت فرانسه بسمت مدیری باستان شناسی و موزه و کتابخانه و گزارش کمیسیون بودجه در این باب و گزارش مشارالیه را مطرح نموده با توضیحاتی که آقای وزیر فرهنگ بیان نمودند کمیسیون خارجه از جنبه ملیت آقای آندره گدار بالا لایحه پیشنهادی موافقت و اینک گزارش خود را تقدیم مجلس شورای ملی مینماید.

نایب رئیس - گزارش کمیسیون فرهنگ راجع به این موضوع خوانده میشود.

کمیسیون فرهنگ لایحه شماره ۱۳۴۹۷ دولت راجع بتجدید استخدام آقای آندره گدار را برای مدیری باستان شناسی و موزه و کتابخانه با حضور آقای وزیر فرهنگ مطرح نموده بالاخره ازوم استخدام مشارالیه را تصدیق و اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی مینماید.

نایب رئیس - آقای اردلان

اردلان - بنده بالا لایحه ای که دولت آقای ساعد راجع بتجدید استخدام آقای گدار بمجلس شورای ملی تقدیم داشتند مخالف هستم و در کمیسیون بودجه هم که بنده افتخار عضویت آنرا داشتم نسبت باین لایحه رای ندادم و حالاً هم رای نخواهم داد و از آقایان نمایندگان محترم هم استدعا میکنم که رای ندهند بطور اختصار هم بنده عرض خواهم کرد ولی چند دقیقه باین عریاضی که بنده عرض میکنم توجه بفرمائید بنده معتقد هستم که ناممکن است و مبسر است برای هر یک از مشاغل حساس و مهم مملکت خودمان تا بتوانیم در درجه اول این را بیک نفر ایرانی واگذار بکنیم و از استخدام یک نفر بیگانه اجتناب بکنیم (صحیح است) این عقیده بنده است و در مجلس هم چند نوبت این فرصت بنده دست داد که در این خصوص عرض خود را بکنم و نظریات خود را اظهار بدارم و امروز هم یکی از آنروزها است بنده معتقد که تصویب این قبیل لوایح یک ضعف روحی در جامعه جوانان این مملکت ایجاد میکند و یکمده از جوانان این مملکت هستند که گفته اند در خارجه و در آن مهلت مدتی در فرانسه مانده اند و در آنجا تحصیل کرده اند آنها هم در همانجا تحصیل کرده اند و بعضی اینکه بیایند در مملکت خودشان خدمت بکنند سالها زحمت کشیده اند و بیخوابی کشیده اند این انصاف نیست حالاً که این جوانان در ایران هستند آماده خدمت هستند آنها را در شان خودشان را کنار بگذاریم و از وجود آنها استفاده نکنیم...

اردلان - بنده هیچ میل نداشتم اسمی راجع باشاخص بیرم ولی چون آقای سندنجدی نماینده محترم کرسد ان از بنده خواستند بنده خدمتشان عرض میکنم آقای بهرامی از شاگردانی هستند که مدتها از طرف دولت ایران با اروپا رفته اند و در موزه لوور مدتها کار کردند و باستان شناس شدند اشخاص دیگری هم هستند مانند آقایان مصطفوی - ضرفامی - بهنام مشکوتی - صهبا بالاخره این اشخاص در مملکت ما وجود دارند بنده برای اینکه یک استدلالی فقط بکنم این عرض را میکنم و بیش از این مزاحم نمیشوم عرض میکنم این آقای مسبو گدار که لایحه اش بمجلس تقدیم شده است ایشان در ۱۶ سال پیش با ایران تشریف آوردند و در ۱۶ سال پیش معلوماتی که پروفسور گدار امروز دارند آن مسبو گدار ۱۶ سال پیش نداشت شانزده سال در ایران توقف کردند تمام امور صنایع مستظرفه ایران را از طرف دولت با اختیار ایشان گذاشتند که مطالعه بکنند باستان حقوق دادند خرج سفر دادند مساعدت کردند ایشان هم زحمت کشیدند بعد از ۱۶ سال شدند یک دانشمندی مثل پروفسور گدار فعلی بنده عرض میکنم مثل ۱۶ سال قبل مسبو گدار آن در ایران داریم اگر اینها را بیآوریم و مدت ۱۶ سال ما هم زیر پر آنها را بگیریم و آنها را تشویق بکنیم و مساعدت بکنیم ما هم البته بعد از ۱۶ سال یکمده پروفسور گدار ایرانی خواهیم داشت حالاً این کار بمجلس است قدم اول بمجلس است اگر ۱۶ میل دارید و میخواهید این راه را برای جوانان مملکت باز کنید و آنها را تشویق و ترغیب بکنید که مادر مملکت خودمان هم یک دانشمندان ایرانی مثل پروفسور گدار داشته باشیم لازمه اش این است که از امروز قدم اول را برداریم و این راه را برای آنها باز کنیم (صحیح است) والا اگر ما الی الابد یک خارجی را بیآوریم اینجا استخدام بکنیم و بگوئیم تو رئیس باستان شناسی ما باش ماهیچوقت یک نفر پروفسور گدار ایرانی نخواهیم داشت بنده برای استحضار آقایان عرض میکنم که چند شب پیش در مجلس شورای ملی فراکسیون اتحاد ملی که بنده افتخار عضویت آنرا دارم تشکیل میشد بنده هم آمدم که در آن شرکت کنم هنوز فراکسیون تشکیل نشده بود آقای هاشمی که یکی از نمایندگان محترم و فاضل و دانشمند عصر حاضر هستند شمه ای از خصایص و صفات عالیه سلطنت ایران صحبت بکردند در موهبتیکه ایشان صحبت میفرمودند من فکر کردم متوجه دانشمندان ایران بود مثل ابو علی سینا مثل زکریای رازی مثل شیخ عطار مثل شیخ بهایی و وقتی که ایشان فرمایشاتشان تمام شد بنده عرض کردم آقای هاشمی ماهه فرزندان این اشخاص هستیم این اشخاص نامی که در مملکت ایران تاریخ دارند و تاریخ جهان بوجود آنها افتخار میکنم اینها همه پدران ما هستند ما اگر این سابقه را در مملکت خودمان نداشتیم بنده هیچوقت این عرض را نمیکردم اما وقتی که ما این سابقه را در مملکت خودمان داریم ما بخودمان باید افتخار کنیم ما اگر بخوایم در مملکت خودمان یک ابوغلی سینای دومی بوجود بیآوریم لازمه اش این است که رئیس دانشکده پزشکی ما ایرانی باشد اگر ما میخواهیم که یک نفر مثل زکریای رازی دومی در ایران بوجود بیاید لازمه اش اینست که ما راه را برای ایرانیها باز بکنیم باید اینها را بمشافل عمده و بمشافل حساس بگماریم و آنها را ما یوس نکنیم این عقیده بنده است اگر آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی عقیده دارند که در آینه یک دانشمندان نامی برای این مملکت بوجود بیآورند باید در قدم اول

راه را باز کنیم والا این راه را اگر بنده محال است که ما باین مقصود برسیم بنده منکر تحصیلات و معلومات آقای گدار نیستم ولی این دلیل نمیشود ما هم اگر بخوایم برای مملکت خودمان یک نفر گدار ایجاد بکنیم لازمه اش اینست حالاً بنده اینها را میگویم تا نظر مجلس چه باشد و بنده عرض میکنم که یکسالست آقای گدار کتباتش تمام شده خودش هم میبایستی برود دولت هم کتبات او را تجدید نکرده معذرت بنده میکنم چون عجلتاً دولت قبل یعنی دولت آقای ساعد این لایحه را پیشنهاد کرده بود بسیار خوب ما تا آخر امسال همانطوری که پیشنهاد شده با همان میزان حقوق در صورتیکه حقوق ایشان ۱۲۰۰ تومان بوده و در این لایحه جدید پنج هزار تومان است ما همان حقوق را بایشان خواهیم داد و تا آخر سال هم او را نگه میداریم بعد هم یک جشنی بیا میکنیم با نهایت تشکر و نهایت قدر دانی از زحماتیکه ایشان در ایران کشیده اند و بعد هم ایشان تشریف ببرند و ما یک نفر ایرانی را در رأس اینکار میگذاریم تا ما هم بعد از چند سال یک نفر پروفسور گدار ایرانی داشته باشیم و ممکن است که آقایان این نظر بنده را قبول نفرمایند ولی وظیفه ملی من بنده حکم میکنم که این عریاض را بکنم و پیشنهاد خود را هم در این خصوص تقدیم مقام ریاست میکنم که بعد از این با آن اخذ فرمایند.

نایب رئیس - آقای فرهودی.

مجد ضیائی - آقا بنده هم اجازه خواسته ام **نایب رئیس -** شما بعد بفرمائید ایشان مخبرند هر موقع که بخواهند میتوانند صحبت کنند.

مخبر کمیسیون فرهنگ (آقای فرهودی) - آقای نماینده محترم در نظر خودشان عنوان خودی و بیگانه کردند در لایحه گدار که مطرح است در صورتیکه ایشان توجه دارند که البته گدار بعنوان یک نفر متخصص باستان شناسی استخدام شده است و علوم و فنون خودی و بیگانه ندارد و علوم و فنون یک جنبه بین المللی دارد علم وطن ندارد اما اگر علاقه مند به علم و فنی هستیم البته باستانی بعلماء و صاحبان آن فنون هم علاقه داشته باشیم آن تسمهائی که ایشان توجه فرمودند البته مربوط است بیک نوع خدمتیکه یک قدری جنبه حاکمیت داشته باشد آنچه از هاشمی باشاخص داده بشود البته درش خیلی باید دقت کرد اما در مسئله تعلیم و تعلم و مسئله تحقیق در یک فن، آنجا دیگر وطن موضوع ندارد باید یک شخص از هر جا که هست در صورتیکه تشخیص شد که برای خدمتی مفید است استخدام بشود دیگر اینکه اشاره فرمودند باینکه چندین از جوانان هستند که در این رشته کار کرده اند تحصیل کرده اند بنده هم آنها را می شناسم هم آنها را می شناسم که در مملکت ایران تاریخ دارند و تاریخ جهان بوجود آنها افتخار میکنم اینها همه پدران ما هستند ما اگر این سابقه را در مملکت خودمان نداشتیم بنده هیچوقت این عرض را نمیکردم اما وقتی که ما این سابقه را در مملکت خودمان داریم ما بخودمان باید افتخار کنیم ما اگر بخوایم الان متخصص برایش استخدام بکنیم علم باستان شناسی است این یک علمی نیست که یک فرمولی داشته باشد که من الان آنرا یاد بگیرم علم باستان شناسی همانطور که از اسمش پیداست یک تجربه ای هم متناسب با باستان لازم دارد (صحیح است) و آنکسی که دعوی باستان شناسی میکند علاوه بر تحصیلی که در این رشته کرده باید کاشوفای زیاد کرده باشد و حفريات زیاد کرده باشد آثار تاریخی زیاد دیده باشد در ممالک مختلف رفته باشد در حقیقت خودی متخصص در حدود سن و تجربه یک جنبه باستانی

پیدا کرده باشد آنوقت است که آن متخصص وجودش مفید واقع میشود. اشاره فرمودند که گدار در ۱۵ سال پیش معلوماتی داشته است و حالاً ممکن است که معلومات او متناسب با عصر فعلی نباشد بنده خیال میکنم که این کاملاً بملک باشد وقتی که مایک متخصص باستان شناسی آوردیم و او ۱۵ سال در اینجا کار کرده باشد حالاً تازه موقع استفاده از او است برای اینکه خوب اطلاعات صحیحی از گوشه و کنار مملکت و از تاریخ باستانی مملکت پیدا کرده است و حالاً موقعی است که ما باید از نظریات او استفاده بکنیم باز اشاره فرمودند که چرا ما باید الی الابد کارمان را به بیگانه واگذار کنیم ولی بنده هر چه دقت کردم در این لایحه الحی الا بدی ندیدم (اردلان - پنج سال است) لایحه پنج ساله است و این چطور شد که الی الابد بنده نفهمیدم اما ممکنست بفرمائید که ما الان گدار را برای چه لازم داریم سه کار هست در این مملکت یعنی در زمینه باستان شناسی که باید تکمیل بشود ملت ایران ملت باستانی است و باید سعی بکنند که تمام افتخارات باستانی خودش را کشف بکنند و زنده کنند یک روزی که موضوع ملیت در اینجا مطرح بود آقای دکتر شفق یک حرف بسیار صحیحی زدند و آن این بود که یکی از اصول ملیت وحدت گذشته است یعنی اگر یک جماعتی در تاریخ گذشته وحدت داشته اند و در آثار تاریخی متعدد بوده اند آنها یک ملت هستند برای اینکه ما وحدت گذشته مان تعیین بشود و روشن بشود میبایستی تمام آثار گذشته ما کشف بشود الان مناطق بسیار زیادی داریم که باید کاوش بکنیم (اردلان - بدست ایرانی بکنید) اجازه بفرمائید پیش از گدار تمام مغاره های که کاوش شده بود ممکن بود در آنجا یک آثار تاریخی بدست بیاید مسدود شده است کوشهائی که در شهرری در ۳۰ سال پیش شد تمام آثار تاریخی ما را هاشم ریاست بطوری که الان شبیه شده است بیک تلی که ما هیچ از آن نمی فهمیم برای چه؟ برای آنکه از روی قواعد علمی نبود کاوش کردن، آقای اردلان، این نیست که یک کلنگ دست بگیرند و چاله بکنند آنهم یک راهی دارد و در یک وضعی باید پیش برود که کور نشود و مسدود نشود، تنها کسی میتواند برود که مقدار زیادی کاوش قبلا کرده باشد تا بتواند طوری کار کند که جاهائیکه بدست آمده است کور نشود و از بین نرود و این کار از حیث اکتشاف تقریباً شبیه است بعملیات معدن شناسی. دو خدمت دیگر هم هست که باز ما ناقص داریم و بیست برای تکمیل آنها آقای گدار باشند و کارکنانی هم که در آنجا هستند باشند یکی از آنها تکمیل موزه ایران باستان است که آقایان دیده اند، این موزه بیشتر مال آثار فنی از اسلام است و میبایستی بعد از اسلام هم تکمیل شود یکی هم تأسیس موزه مردم شناسی است که بنایش نیمه کاره است و باید تکمیل بشود و یک آثار تاریخی هم هست که باید کشف شود بنده خواستم یک نکته را با آقایان عرض کنم و آن اینست که مجلس شورای ملی قوانین بسیاری وضع کرده است و البته وضع قوانین باستانی توأم باشد با علاقه با اجرای آن قوانین، یکی از قوانین بسیار خوبی که مجلس هفتم وضع کرده است راجع به حفظ آثار باستانی است و این قانون را مرحوم فروغی پیشنهاد کرده و یکی از قوانین بسیار خوب مملکت است که بدقت هم اجرا شده است و علت این که بدقت اجرا شده است اینست که یک مرد ثابت و مسئولی که آقای گدار باشد متصدی این کار بوده است، یکی

از مواد اجرای این قانون اینست که تمام آثار تاریخی ایران باستانی کشف بشود و در یک فهرستی ثبت بشود و حفظ بشود ایشان در ۲۳۰ محل تاریخی کاوش کرده اند و آثار تاریخی این مملکت را کشف کرده اند و حدود مشخصاتش را بدست آورده اند و در فهرست آثار تاریخی ما ثبت کرده اند و برای حفظ آن تمام اقدامات لازمه را که باید بکنند کرده اند ولی بنده با آقای اردلان عرض میکنم که ممکن است آثار تاریخی ما از ۲۳۰ تا بیشتر باشد مثلاً ۵۰۰ تا باشد و این ما هم با این دقتی که عرض کردم باید جمع بشود و ثبت بشود. اینهمه متخصصین ایرانی که آقا اسم بردند و هنوز هم تحت تعلیمات هستند وقتی بکار گذاشته میشوند باید بدرجه ای ماهر بشوند که ما واقعاً ونه از روی احساسات معتقد بشویم که دیگر احتیاجی بمتخصص خارجی نداریم (صحیح است)

۶- معرفی آقای دکتر شیخ بمعاونت وزارت پیشه و هنر

نایب رئیس - آقای وزیر پیشه و هنر مطالبی دارید می خواهید بفرمائید؟

وزیر بازرگانی پیشه و هنر (آقای هدایت) بلی.

نایب رئیس - بفرمائید.

یکی از نمایندگان - عده بسیاری مذاکره کافی نیست

نایب رئیس - آقای وزیر پیشه و هنر قدری تامل بفرمائید تا عده کافی بشود.

فرهودی - بفرمائید آقای وزیر پیشه و هنر عده کافی است.

نایب رئیس - آقا اجازه که با شما نیست چرا دخالت می کنید بنده که نشسته ام این جا حساب مجلس دستم است آقا

(در این موقع عده برای مذاکره کافی شد)

نایب رئیس - حالا اکثریت شد بفرمائید.

وزیر بازرگانی پیشه و هنر - عرض کنم بنده خواستم آقای دکتر شیخ را که سابقه متد در خدمات مملکتی دارند (صحیح است) در این اواخر از طرف وزارت پیشه و هنر مخصوصاً در قسمت اسفهان و قسمت شمال کاملاً مأموریت خودشان را با کمال صداقت و با کمال شیخوخت انجام داده اند بمعاونت پارلمانی خودم به مجلس شورای ملی معرفی بکنم (صحیح است - مبارک است)

۷- بقیه شور در لایحه استخدام آقای گدار

نایب رئیس - آقای مجد ضیائی بفرمائید.

مجد ضیائی - عقیده دارم در میان مستخدمین بیگانه در درجه اول مسبو گدار با ایمان علاقه در خدمت گذاری خود عملاً امتحان داده و کاملاً انجام وظیفه مینماید متأسفانه مورد مخالفت آقای اردلان واقع شده آقایان نمایندگان اطلاع کامل دارند بر اثر ضعف و لایقید دولت های گذشته و عدم اطلاع کامل آنها و مداخله و خیانت بعضی از متولیان و متصدیان آثار قدیمه و صنایع باستانی این کشور که از مفاخر اولیه ما بوده از این کشور بیرون خارج امروز آثار عظیمه ایران و اشیاء نفیسه که از خرابه های شوش بیرون آورده اند زینت موزه های جهان است ما بجز از شنیدن وصف این آثار در کتب و جراید بیگانه و غیر از تأسف چیزی نداشتیم چند سال است بزحمات مسبو گدار و با اهتمامات دولت موزه ایران باستان سر و صورتی بخود میگیرد ایران

در روزگار قدیم همنرو صفت بوده فرزندان ایران آثار تاریخی از خود باقی گذاشته اند که زینت موزه های دنیا است برای همین آثار و صناعت و دانشمندان عالی مقام و شعراء نامی است که مملکت مدینه با حسن احترام باین کشور باستانی نظر دارند و همگی طرفدار عظمت و استقلال باستانی این کشور هستند نظر آمدگوزیر خارجه دولت امریکا در جنگ سابق در ضمن نطق خود در باریس میگوید ایران اول دولتی است که قدم در ساختمان عالم گذاشته در جهان گیری باملل ساکن فرات و نیل در آمیخته و مصدر علوم جدید و منبع فنون و مهبط تربیت عالمیان بوده کشور ما برای آثار و عظمت خود در تاریخ بشریت باقی بوده امیدوارم طرفان های حوادث را از بین برده همیشه زنده جاوید بماند ما باید تشویق نمائیم در ترقی و تکمیل و رفیع نواقص موزه باستانی برای حفظ بقایای آثار و صنایع نفیسه کشور که از دست برد حوادث باقی مانده بسبب گدار که عشق و علاقه خدمت باین کشور دارد از هیچگونه مساعدت فرو گذاری ننمائیم البته در آینه از ایرانیانی کدر این رشته تخصص پیدا نمودند استفاده کامل خواهیم نمود و با آنها علاقه مند هستیم یقین دارم آقای اردلان هم موافقت خواهند نمود که این لایحه تصویب شود مدتی است که این شخص حقوق نگرفته زودتر پرداخت شود در خانه عریاض می مناسبت نیست موقع ورود مجلس ورقه توزیع نمودند که ارتباط کامل با این قضایا دارد بعضی رسانم کارگران هنر های زیبا که در نزدیکی مجلس هستند و آقایان مشاهده فرموده اند که برای آتیه این هنرها تکمیل شود جزء آثار این کشور خواهد بود از کلیه مزایای قانونی و خوار بار تر میم حقوق معروم شده اند برای تشویق و آسایش آنها مساعدت از دولت بشود که آسوده خدمات خود را که باعث احیاء آثار باستانی است ادامه دهند آقای وزیر دارائی توجه مخصوصی در این قسمت خواهند فرمود

بعضی از نمایندگان - کافی است آقا.

نایب رئیس - آقای فرهودی کفایت مذاکرات را پیشنهاد کرده اند.

هاشمی - آقای فرهودی پیشنهاد کفایت مذاکرات را کرده اند ولی بنده مخالفم اجازه میفرمائید؟

نایب رئیس - بفرمائید.

هاشمی - بنده با این لایحه موافقم ولی با کفایت مذاکرات از جهت اینکه بعضی تذکراتی لازمی داشتیم مخالفم.

فرهودی - اظهارات را در مواد بفرمائید.

هاشمی - اگر مجلس اجازه میدهد عرض کنم چون ماده واحده است و موادی ندارد (عده ای از نمایندگان - بفرمائید) بنده در عین حال فرمایشات آقای اردلان را نسبت بسوابق این شخص در ایران کاملاً تصدیق میکنم ولی در این مورد می خواستم از ایشان خواهش بکنم که موافقت بکنند خاصه اینکه ایشان همیشه موافق دولت بودند و وکیل موافق دولت یعنی کسی که رای بلوایح دولت بدهد (اردلان - این لایحه را در کابینه آقای ساعد دادند) و از طرف دولت فعلی هم تأیید شده است این لایحه والا من با دولت موافقم ولی بلوایحش رای ندیدم اینچنین موافقت بدرده مجلس نمی خورد و متعارف شبیه تر است اما راجع باین لایحه عرض میکنم خدمات بزرگی کرده است مسبو گدار شما اگر اظهاران بخارج تشریف ببرید و خدمتانی را که برای حفظ آثار باستانی ایران

چه قبل از اسلام چه بعد از اسلام کرده است مشاهده و ملاحظه فرمائید خواهی دید که انصافاً قابل تعجب است (صبح است) در عین اینکه بنده هم عقیده بایست ایرانی مثل شما دارم آیا بطور میتوانم فراموش کنم هر وقت ما به اصفهان می رسیدیم و آن آثار زمان صفویه را می دیدیم که بآن روز خرابی افتاده بود و انصافاً ناسف می خوردیم و مرجعی نمی دیدیم که بآن جا مراجعه کنیم که آن خرابی ها را مرمت کنند و تعمیر کنند و اینجا آقای مرآت اسفندیاری تشریف دارند مسجد جامع کرمان از آثار نیمه قرن هشتم است یاد هست که سردرب محراب آن که یکی از نفیس ترین کاشی کاری های ایران بود خراب شده بود و داشت از بین میرفت. ۱۰ سال بنده بدوالت های وقت تذکار دادم بالاخره بجائی رسیدند تا اینکه بدست مسیو گدار و شاکردانی که او تربیت کرده بود این آثار بروز نخستین خود برگشت. حالاکه این لایحه مطرح است بنده دو تذکار دارم و در کمیسیون فرهنگ هم تذکار داده ام والان خدمت جناب آقای وزیر فرهنگ هم عرض میکنم و توجه آقای فرهودی را هم جلب میکنم بمراضی خودم و آن این است که آثار باستانی و مفاخر ملی ما منحصر به دوستان یا دوستان و پنجاه تا نیست ممکن است در ایران خیلی زیادتر باشد. مسیو گدار وقت مراکز استانها وقت خودش را معطوف و مصروف کرد در حالی که در ایران در هر قصبه ای و هر قریه ای که شما بروید آثار عتیقه را می بینید (صبح است) در این دوره استفاده ما از امور تصویب مجلس شورای ملی واقع شد استدعا دارم آقای وزیر فرهنگ مخصوصاً ایشان را و این تذکار بکنند که در این باب بانار عتیقه قراء و قصبات مهم ایران بیشتر توجه بکنند، مطلب دیگر این است که آقایان متوجه هستند در دوره اعلیحضرت شاه سابق به آثار نفیس زمان قاجاریه بی اعتنائی میشد مخصوصاً در حالی که عمارات بسیار مهم از دوره قاجاریه مخصوصاً از عهد فتحعلیشاه و بعد از آن باقی مانده و برای این آثار دوره قاجاریه هم میخواستیم پیشنهاد کنم توجه مخصوص مسیو گدار مینول بدارد و يك عده شاگرد لایق هم تربیت بکنند که بعد از آن که این مدت منقضی شد دیگر بوجود او احتیاجی نباشد)

عده از نمایندگان - مذاکرات کافی است

فرهودی - بنده يك تذکری داشتم در جواب آقای هاشمی

نایب رئیس - فرمائید

فرهودی - آقای هاشمی فرمودند راجع به آثار تاریخی دوره قاجاریه هم وقت شود و البته بنده کاملاً موافق و تقاضا میکنم آقای وزیر فرهنگ هم هم بنظر دستور بدهند که حفظ بشود، اما مانده اول قانون حفظ آثار ملی را بنده اینجا میخوانم ملاحظه فرمائید آثار ملی را آورده است تا اختتام دوره زندیه (ماده اول) دوره آثار ملی کلیه آثار صنعتی و ابنیه و اما کتب را که تا اختتام دوره سلسله زندیه در مملکت ایران احداث شده اعم از منقول و غیر منقول با رعایت ماده ۳ این قانون می توان جزو آثار ملی ایران محسوب داشت و در تحت حفظ و نظارت دولت میباشد) بنابراین اگر بخواهید الزامی باشد باید این ماده را در وقت منقضی اصلاح فرمائید

وزیر فرهنگ (آقای دکتر صدیق) - آقای فرهودی مغبّر کمیسیون فرهنگ باندازه کفایت مطالبی را که آقایان نمایندگان محترم این جا بیان فرمودند توضیح دادند و محتاج نیست که بنده مجدداً بآنها برگردم. دوسه نکته بود که در ضمن بیانات آقای هاشمی اظهار شده که بنده لازم میدانم جواب عرض کنم یکی راجع بانار ایران و فهرستی که تهیه شده است بنده اینجا يك صورتی دارم که در مدت پانزده سالی که آقای گدار رئیس اداره باستان شناسی بوده است و خدمت کرده است این صورت تهیه شده که اگر لازم شود بمعرض آقایان خواهم رسانید و یکی هم راجع باناری که در قراء و قصبات هست البته تصدیق میفرمایند که در يك مملکت وسیع پهناوری مثل ایران پیدا کردن تمام این آثار وقت بسیار و اعتبارات کافی لازم دارد و علاوه وسائل لازم دارد که تا بحال متأسفانه در اختیار ما نبوده است زیرا کشف این آثار بیشتر امروز بوسیله هواپیما میشود هواپیمائی که بتواند پرواز کند و نفتش کند و کشف کند که مثلاً در فلان تپه آثاری هست که نشان میدهد که آثار تاریخی در آنجا هست و بعد آنوقت که معین شد بتوانند با وسائل معینه آن آثار را بیرون بیاورند و کار های خودشان را انجام بدهند و این وسائل چون هنوز فراهم نشده است نتوانستیم باندازه کفایت این فهرست آثار ملی را که داریم تکمیل بکنیم ولی اخیراً وزارت فرهنگ تصمیم دارد در نظر گرفته است که این فهرست را تکمیل کند و آنرا بتصویب هیئت وزراء برساند و منتشر هم میکنند در ایران بلکه در مجلات خارجی هم منتشر میکنند این فهرست اسباب افتخار و مباهات ملت ایران است. راجع بقسمت آثار زمان قاجاریه که فرمودند بنده از بیانات آقای هاشمی اینطور استنباط کردم که مقصودشان حفظ آثار بود که ما وظیفه ما هست و اقدام خواهیم کرد و حفظ خواهیم کرد ولی اگر مقصود ثبت در آن فهرست است بطوریکه آقای فرهودی فرمودند مطابق قانون حفظ آثار ملی جزء آثار باستانی محسوب نخواهد شد ولی تردیدی نیست که از آن دوره عمارات بسیار زیبایی هست مخصوصاً همین موزه ای که تشکیل داده ایم که تصور میکنم یکی از آن آثار باشد و ما سعی خواهیم کرد که آنها را حفظ کنیم که برای آتیه بماند. راجع به تربیت شاگرد شاید آقایان اطلاع داشته باشند که از سال ۱۳۱۰ در دانشسرای عالی شبه ای برای باستان شناسی دائر شده و عده ای از آن شعبه فارغ التحصیل شده و لیسانسه شده اند و اینها در تحت نظر آقای گدار در حفاریاتی که در نقاط مختلف خارجیا یا داخلی ها کرده اند نظارت کرده اند و وارد بوده اند و آزموده شده اند و عده از آنها هم الان در موزه باستان شناسی و موزه مردم شناسی و بنیاد کوشی وزارت فرهنگ در این کار در نقاط مختلف کشور مشغول کار هستند بتدریج خودشان را آماده میکنند برای اینکه اینکارها را شخصاً و مستقلاً بعهده بگیرند عده ای از آنها که در ولایات هستند مستقل کار میکنند عده ای هم که در تهران هستند خود آقای گدار آنها را آزاد میکند و از دور نظارت میکنند که آنها کاملاً آماده شوند برای اینکه وقتی کنترات آخری آقای گدار که همین است امیدوارم آقایان تصویب فرمایند مدتی تمام شد آن آقایان بتوانند خودشان مستقل این کارها را عهده دار باشند و اگر توضیحات دیگری هم لازم باشد عرض کنم البته برای آقایان عرض خواهم کرد.

نایب رئیس - باید زای بگیرم بکفایت مذاکرات ولی عده برای رای کافی نیست.

بعضی از نمایندگان - کسی مخالف نیست پیشنهادت خوانده شود.

هاشمی - پیشنهادی آقای دکتر کشاورز کرده اند و بنده مخالفم.

نایب رئیس - پیشنهادت فرات می شود.

پیشنهاد آقای دکتر کشاورز - پیشنهاد میکنم که مدت استخدام آقای گدار دو سال باشد.

نایب رئیس - آقای دکتر کشاورز.

اردلان - پیشنهاد بنده مقدم بود.

دکتر کشاورز - حالا شما بفرمائید.

هاشمی - گمان میکنم حق با آقای اردلان باشد معذرت میخواهم. پیشنهاد ایشان کنار رفته بود. آثار وقت بسیار و اعتبارات کافی لازم دارد و علاوه وسائل لازم دارد که تا بحال متأسفانه در اختیار ما نبوده است زیرا کشف این آثار بیشتر امروز بوسیله هواپیما میشود هواپیمائی که بتواند پرواز کند و نفتش کند و کشف کند که مثلاً در فلان تپه آثاری هست که نشان میدهد که آثار تاریخی در آنجا هست و بعد آنوقت که معین شد بتوانند با وسائل معینه آن آثار را بیرون بیاورند و کار های خودشان را انجام بدهند و این وسائل چون هنوز فراهم نشده است نتوانستیم باندازه کفایت این فهرست آثار ملی را که داریم تکمیل بکنیم ولی اخیراً وزارت فرهنگ تصمیم دارد در نظر گرفته است که این فهرست را تکمیل کند و آنرا بتصویب هیئت وزراء برساند و منتشر هم میکنند در ایران بلکه در مجلات خارجی هم منتشر میکنند این فهرست اسباب افتخار و مباهات ملت ایران است. راجع بقسمت آثار زمان قاجاریه که فرمودند بنده از بیانات آقای هاشمی اینطور استنباط کردم که مقصودشان حفظ آثار بود که ما وظیفه ما هست و اقدام خواهیم کرد و حفظ خواهیم کرد ولی اگر مقصود ثبت در آن فهرست است بطوریکه آقای فرهودی فرمودند مطابق قانون حفظ آثار ملی جزء آثار باستانی محسوب نخواهد شد ولی تردیدی نیست که از آن دوره عمارات بسیار زیبایی هست مخصوصاً همین موزه ای که تشکیل داده ایم که تصور میکنم یکی از آن آثار باشد و ما سعی خواهیم کرد که آنها را حفظ کنیم که برای آتیه بماند. راجع به تربیت شاگرد شاید آقایان اطلاع داشته باشند که از سال ۱۳۱۰ در دانشسرای عالی شبه ای برای باستان شناسی دائر شده و عده ای از آن شعبه فارغ التحصیل شده و لیسانسه شده اند و اینها در تحت نظر آقای گدار در حفاریاتی که در نقاط مختلف خارجیا یا داخلی ها کرده اند نظارت کرده اند و وارد بوده اند و آزموده شده اند و عده از آنها هم الان در موزه باستان شناسی و موزه مردم شناسی و بنیاد کوشی وزارت فرهنگ در این کار در نقاط مختلف کشور مشغول کار هستند بتدریج خودشان را آماده میکنند برای اینکه اینکارها را شخصاً و مستقلاً بعهده بگیرند عده ای از آنها که در ولایات هستند مستقل کار میکنند عده ای هم که در تهران هستند خود آقای گدار آنها را آزاد میکند و از دور نظارت میکنند که آنها کاملاً آماده شوند برای اینکه وقتی کنترات آخری آقای گدار که همین است امیدوارم آقایان تصویب فرمایند مدتی تمام شد آن آقایان بتوانند خودشان مستقل این کارها را عهده دار باشند و اگر توضیحات دیگری هم لازم باشد عرض کنم البته برای آقایان عرض خواهم کرد.

توجه بوده است و در ایران هم بسیار خوب خدمت کرده اند و در دستری آنها هم شکی نیست آنها دارند الان در این مملکت مترجمی میکنند و آنوقت شما حقیقت را میگذارید بقصاوت وزارت پیشه و هنر و این صحیح نیست.

وزیر پیشه و هنر (آقای هدایت) - عرض کنم گرچه موضوع دیگری مطرح بود ولی چون آقای کشاورز اشاره ای بموضوع معرفی معاون جدید کردند (کامبخش - دکتر هم دارند آقای کشاورز سر اسمشان) بنده برای رفه هر گونه سوء تفاهمی اینجا چند کلمه عرض میکنم. عرض کنم هر کس که در این کشور هست باید بمقدّم بنده صد درصد از وجود او در آن قسمتی که وارد است استفاده شود. معرفی معاون پارلمانی اگر حقیقه بمعنای پارلمان ما توجه کنیم باید کاملاً توجه بکنند که مطابق قوانین همه جای عالم و مخصوصاً قانونی که خودمان در مملکت داریم که قانون استخدام است معرفی معاون پارلمانی به چه وجهی من الوجوه مربوط نیست مگر بشخص وزیر (صبح است) فقط و فقط و این قانون است و شما هم که نمایندگان ملت هستید در درجه اول فقط بقصاوت مملکت و پیر قانون باید احترام بگذارید همانطور که ما احترام میکنیم باید شما هم احترام بکنید من از وزرائی نیستم که مرعوب بشوم یا کاری بکنم که ناپائیده کرده باشم یا فکر نکرده باشم (دکتر کشاورز شما خودتان هم تخصص ندارید) من صد درصد از وجود مهندسین در این وزارتخانه مادام که هستم استفاده خواهم کرد. من نمیخواهم مهندسین را در چرخ پارلمان بیندازم و بیاند اینجا اوقات خودشان را در مجلس بگذرانند (دکتر کشاورز مهندسین را بکار خودشان بکارید آقای مهندسین باید کار خودشان را بکنند مهندسین باید در آن قسمتهائی که ذی فن هستند برای مملکت خودشان مقید باشند. معاون پارلمانی به چه وجهی من الوجوه در مسائل تکنیک وارد نمیشود معاون پارلمانی نماینده سیاسی وزارتخانه است در مقابل پارلمان (صبح است) معاون پارلمانی معنیاش این است با کسی دارد این صحبت هارا میکنید؟ (دکتر کشاورز - باشما) اجازه بدهید آقای عرض میکنم شما نقشه من را بنده شما که اطلاع ندارید من بهترین مهندسین این مملکت را جمع کرده ام (دکتر معظمی - کارشان را معین کنید آقای) و اگر این نقشه را که من داده ام با رئیس دولت هم صحبت کرده ام عمل شد. آنوقت آقایان متوجه خواهند شد من صد درصد از این چیزهائی که در کار خانات واقع شد جلوگیری کرده ام و جلو گیری میکنم، اگر کار خانات ضرر داده اند ربطی بوزارت پیشه و هنر امروز ندارد، اگر کار خانات ضرر داده اند برای این بوده است که مهندسین این مملکت، آثانهائی که برای اصلاح اقتصاد این مملکت آمدند در اینجا تمام محصول این کار خانات را در انبارها ریخته اند، هر پاره ای ریخته اند که بوسیله پنج هزار ریخته اند که بوسیله ما باید امروز آن بوسیله ما را بمعرض فروش بگذاریم و جبران آنها را بکنیم. بنده با کمال رسوخ در فکر خودم و در عقیده خودم معاون خودم را از نقطه نظر پارلمانی بمجلس معرفی کردم و حقی است که قانون من داده است و معاونی را که من معرفی میکنم باید طرف اعتماد من باشد و از طرف من بیاید و اگر حرفی میزند فکر من را گفته باشد اگر کاری بکند نظر من را اجرا کرده باشد ولی از نقطه نظر فنی من يك وزارتخانه ای هستم (دکتر کشاورز - شما وزیر هستید) که سه نفر معاون دارم سایر وزارتخانه ها يك معاون دارد من سه معاون دارم يك معاون بیارم ان معرفی میکنم يك معاون

دیگر دارم که در قسمت بازرگانی کار میکنند، يك معاون دیگر هم دارم که تمام مسائل تکنیک را با او در میان میآورم (مهندس فریور - هیچ مسئله تکنیک را با او در میان نمی آورید) علاوه بر این تصویبات دیگری هم گرفته ام که اگر مانده بودم بموقع اجرا خواهم گذاشت.

مهندس فریور - این هم گوئی ها که بنده بود جواب داد.

دکتر کشاورز - خودشان فرمودند من اهل نج و کارخانه نیستم.

نایب رئیس - آقای امیر تیمور با این پیشنهاد مخالفید بفرمائید.

دکتر رادمنش - ایشان عضو کمیسیون فرهنگ نیستند.

امیر تیمور - آقایان لایحه گدار از نظر بودجه کمیسیون بودجه هم آمده است بنده هم عضو آنجا هستم و می توانم صحبت کنم (دکتر کشاورز بفرمائید آقایان) عرض کنم اتفاقاً از مستخدمینی که در نهایت دستری باین مملکت خدمت کرده است مسیو گدار است و وزارت فرهنگ و دولتهای ماه میشه از خدمات او اظهار رضایت کرده اند و خدمات او هم از نقطه نظر خدمت بمملکت و وضع پارلمانی همیشه دو بار بوده است همیشه این کشور را مثل وطن خودش در آن سه دوست داشته است و یک کشور ایران احترام گذاشته است با توجه باین مسائل است که در گذشته استخدام او را دولت هم تجدید کرده است و اینک هم لایحه تجدید استخدام او را بواسطه کمال رضایتی که از خدمات او دارد بمجلس تقدیم کرده و کار مسیو گدار که تحقیق و تعمق در آثار عتیقه و باستان شناسی است این يك کار علمی نیست که شما از گوشه يك کتابی پیدا بکنید این شخص سالها عمر خودش را در اینکار صرف کرده و در تمام ایران گردش کرده تحقیق کرده مسافرت کرده تمام آثار ایران را میبشاید الان موقعی است که این مملکت از نتیجه تجارت و معاملات او استفاده بکند و بمقدّم بنده نمایان بچشم باید بمجلس شورای ملی رای بدهد بلکه امیدوار هستم در آتی هم يك پنج سال دیگر لایحه اش باز تجدید بشود استدعا میکنم نماینده محترم هم موافقت فرمائید که این لایحه تصویب بشود.

نایب رئیس - رای میگیرم بمجلس شورای آقای دکتر کشاورز راجع به مدت استخدام مسیو گدار بدو سال آقایان موافقت فرمائید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد.

دکتر اعتبار - بنده اخطار نظام نامه دارم.

نایب رئیس - مطابق چه ماده.

دکتر اعتبار - مطابق ماده ۱۰۹.

نایب رئیس - بفرمائید.

دکتر اعتبار - مقدار زیادی از فرمایشات آقای وزیر پیشه و هنر مربوط بمهندسین بوده است و چون بنده افتخار مهندس بودن را دارم این است که اجازه میبخارم چند کلمه در جواب ایشان عرض کنم.

نایب رئیس - آقا اینکه مطرح نیست و سمت چنانهمالی هم نملا و کالت مجلس است.

دکتر اعتبار - وقتیکه يك عده مهندسین در وزارت پیشه و هنر هستند و ایشان میگویند که این اشخاص لایق معاونت من نیستند این توهین است بنده.

مهندس فریور - ایشان هم لایق وزارت بر آنها نیستند از هر دو طرف است ملاک تشخیص ایشان نیست

نایب رئیس - پیشنهاد آقای اردلان فرات می شود.

این بنده پیشنهاد میکنم مدت استخدام آقای گدار تا آخر سال ۱۳۲۳ باشد و سایر مزایای آقای گدار تا پایان سال ۲۳ طبق لایحه پیشنهادی دولت مورخه ۲۲ خرداد ۲۳ بتصویب کمیسیون بودجه رسیده است خواهد بود.

پیشنهاد دیگر آقای اردلان

پیشنهاد میکنم حقوق آقای گدار در ماه سیصدلیره انگلیسی خواهد بود که بناسط ماهیانه نصف آنرا بریال و نصف دیگر را به لیره دریافت خواهند داشت

نایب رئیس - آقای اردلان اول راجع پیشنهاد اولتان توضیح بفرمائید چون باید رای گرفته شود

اردلان - بنده بعد کافی راجع پیشنهاد اول خودم توضیح دادم و فقط نظر من این است که تا اول سال ایشان باشند و بعد این مقام را بایرانیانی که زحمت در این کار کشیده اند با آنها محول شود و آقایان که تشریف آوردند و دفاع کردند از مقام علمی آقای گدار طرفداری این مطالب محل قبول خود بندهم هست ولی این مانع این نیست که آقای گدار که دانشمند است ما بخواهیم گدار ایرانی بوجود آوریم این نظر بنده بود حالا بستر آقایان است

مخبر (آقای فرهودی) - عرض کنم آقای اردلان و بعد هم آقای دکتر کشاورز مثل اینکه سعی دارند در این کار تولید اشکالی بکنند بنده قبلاً هم عرض کردم چند نفر از جوانان هستند در امور باستان شناسی تحصیل کرده اند و تجربه کرده اند که آن مشغول کار هستند و اما راجع بحقوق بنده تصور میکنم که در يك جائی نمی آیند حقوق يك کسی را بدون اطلاع خودش تصویب بکنند ما میخواهیم يك مستخدمی را کنترات بکنیم و البته حقوق اول باید مورد تصدیق او باشد علاوه این حقوق که برای ایشان پیشنهاد شده فقط صدی پنجاه با حقوق قبل از شهر یورفرق دارد در صورتیکه برای سایر مستخدمین ما صدی پنجاه اضافه کردیم بی انصافی که نباید کرد

اردلان - بنده که راجع به حقوق توضیح ندادم ایشان جواب دادند

بعضی از نمایندگان - رای

هاشمی - بنده مخالف با این پیشنهاد

نایب رئیس - رای میگیرم بمجلس شورای آقای اردلان راجع باینکه مدت استخدام تا آخر سال ۱۳۲۳ باشد آقایان موافقت فرمائید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. آقای اردلان

اردلان - بقدری که ماده ۶۳ نظامنامه اجازه می دهد بنده در قسمت پیشنهاد خودم توضیح عرض می کنم، عرض کنم يك دلار سه تومان و دو قران و يك لیره انگلیسی دوازده تومان و هشت قران است و چهار تا دلار يك لیره است و پیشنهاد تجدید استخدام آقای گدار را در کابینه آقای ساعد کرده است اینطور نیست این لایحه امضاء دارد. رئیس دولت آقای ساعد - وزیر دارائی فریور - وزیر فرهنگ وحید، کجایش آقای بیات هست، در این لایحه ای که دولت پیشنهاد کرده است نوشته حقوق آقای گدار در ماه ۱۲۰۰ دلار، این ۱۲۰۰ دلار بدون کم و زیاد (آقای فرهودی توجه فرمائید) بدون اینکه یکشاهی بنده کم بکنم معادل ۳۰۰ لیره است چهار تا سه تا، دوازده تا است، بنده پیشنهاد می کنم که عوض دلار لیره بدهد برای اینکه ما

مجلس شورای ملی

دلار نداریم که بدهیم، تهدید بی خودی است که می کنیم. پریروز یکی از اولیای شاگردانی که در امریکا درس میخوانند آمده بود هزار دلار میخواست بدهد بجناب آقای وزیر فرهنگ عرض کردم دلار این را از کجا خواهد بست داد، ایشان فرمودند که باید که بیستون ارزی دو مرتبه بوجود بیاید و یک دولاری تهیه شود و ما به حصصین بدهیم، شادولاری که ندارید، صادرانی ندارید، فقط یک عده قشون از امریکا آمد بایران و یک مشت دلاری به ما فروخت و یک ریالی از ما گرفت بنابراین ما الان در عسرت دلار هستیم، ولی در مقابل ما الان لیره داریم برای اینکه از نایدات نفت خودمان لیره داریم یک نفر اهل امریکا را باید پولش را دلار بدهیم ولی وقتی فرانسوی است باید حقوقی که میدهد لیره یا فرانک فرانسوی باشد که قابل تبدیل بدلا است ما لیره نفت خودمان را که نمیتوانیم تبدیل بدلا کنیم و دلار بدهیم ما مجبوریم دلار یکی هفت تومان از بازار آزاد بخریم و بدهیم این است که بدهیم همان حقوقی که دولت پیشنهاد کرده است و همان میزانی را که کم بیستون تصویب کرده است بدون کم و زیاد بلیره باقی گذار بدهند و این پیشنهاد کسر حقوق نیست که بفرمایند چرا حقوق را کم کرده اند

نمایندگان رای

نایب رئیس - رای میگیریم پیشنهاد آقای اردلان و آقایان موافقین قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب شد. پیشنهاد آقای دکتر شفق قرائت می شود: پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بماده واحده اضافه شود: تبصره - آقای گدار موظف اند در مدت اقامت خود در ایران گذشته از وظایف معینی که

دارند در هر ماه دو جلسه علمی و درسی مرکب از کارمندان فنی اداره باستان شناسی برای مطالعات و تبادل نظر و مشاوره راجع بکار و اقدامات تخصصی خود تشکیل دهند و نتیجه عملیات حفاری و مطالعات بهما از این مجالس مشاوره برای انتشار تدوین و در موقع بنام مؤلف اصلی با ذکر تصویب هیئت مشاوره باستان شناسی طبع گردد

نایب رئیس - آقای دکتر شفق بفرمائید **دکتر شفق** - بنده وقت مجلس را نمی خواهم زیاد بگیرم برای اینکه یک لایحه ای اینجا آمده راجع بتجدید استخدام آقای گدار و نظرم این بود که آقای گدار که این جاهستند و واقعا یک عده هم تحت تعلیم ایشان هستند ولی آنچه که بنده اصلا دارم جلسه مشاوره علمی هیچوقت تشکیل نداده اند.

نایب رئیس - آقای دکتر شفق تامل بفرمائید اکثریت بشود **بعضی از نمایندگان** - اکثریت شد

دکتر شفق - پیشنهاد بنده این بود که در ظرف ماه دو جلسه مشاوره علمی که در واقع مثل کلاس درس می شود ولی مثل کلاس درس معمولی نیست چون در دانشسراها یک کلاس درس باستان شناسی داریم. پیشنهاد بنده این است که با آقای گدار اطلاع بدهند این را عمل کنند در ظرف ماه دو روز محصلینی را که بولایات میروند و تجاربی حاصل میکنند اطلاعاتی حاصل میکنند آن اطلاعات را بیاورند در این مجامع و مورد بحث و شور علمی قرار بدهند و جمعا در مورد وظیفه خود شان دسته جمعی اطلاع پیدا کنند و این تحقیقات هم تدوین شود ولو آنکه آنرا چاپ نشود، هر موقمی که وقت مساعد باشد آنوقت اینها را چاپ هم میکنند و این مشاوره بمقدمه بنده خیلی سودمند است و ضرورت هم دارد (صحیح است)

نایب رئیس - آقای فرهودی **مخبر** (آقای فرهودی) بنده با اجازه آقای دکتر شفق و مقام ریاست دو اصلاح در این پیشنهاد می کنم و بعد آن را قبول می کنم. یکی اینکه نوشته اند در تمام مدت اقامت مسو گدار در ایران این اشکال دارد چون ممکن است مدت قرار دادش تمام بشود ولی خودش در ایران بماند، بنابراین ما نوشته ایم در دوره خدمت و یکی دیگر هم نوشته شده است که چاپ شود این پیشنهاد خرج است ما قسمت چاپ کتاب را هم برداشتیم نوشتیم این کتاب نوشته شود البته وقتی نوشته شد منتهی ماند

دکتر شفق - بنده نوشته ام در صورت امکان همینطور هم توضیح دادم نگفتم آنرا چاپ شود و همان اصلاح را بنده قبول دارم

نایب رئیس - آقای هاشمی **هاشمی** - بنده پیشنهاد را خواندم استدعا می کنم یک مراجعه ای هم با آقای دکتر شفق بفرمایند و عبارتش را اصلاح بکنند

دکتر شفق - عرض می کنم آقای مخبر همان اصلاحاتی را که فرمودند بنده قبول دارم **بعضی از نمایندگان** - عده کافی نیست

۸ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه **نایب رئیس** - اگر اجازه بفرمائید جلسه را ختم می کنیم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت نه دستور متمع همین لایحه **مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد** **نایب رئیس** مجلس شورای ملی **ملك مدنی**

اخبار مجلس

نمایندگان پارلمان انگلستان در مجلس شورای ملی

بر حسب دعوتی که از طرف آقای رئیس مجلس شورای ملی بعمل آمد روز دوشنبه هفتم اسفند ساعت پنج بعد از ظهر چند تن از اعضای پارلمان انگلیس که از مسکو مراجعت میکردند با اتفاق جناب آقای سریدر بولارد سفیر کبیر انگلستان و برخی از اعضای عالیرتبه سفارت انگلیس در مجلس شورای ملی برای صرف چای حضور یافتند و عموم نمایندگان مجلس شورای ملی نیز در این پذیرائی حضور داشتند مدعوی عبارت بودند از آقایان کلنل پنس بی - (Colonel Ponsonby) - لرد فارن دن (Lord Faringdon) - مستر ویلفرید روبر (Mr Wilfrid Roberts) - مستر پارکر (Mr Parker) - مستر فریزر (Mr Fraser) جناب آقای والتر الیوت (The Right Hon Walter Elliot) رئیس هیئت بواسطه کسالت نتوانستند حضور یابند. در این جلسه نخست جناب آقای رئیس مجلس شورای ملی نطق ذیل را بعنوان خیر مقدم ایراد نمودند: امروز در این مجلس که اجتماعی برادرانه و دوستانه است بنا نبود نطق شود من فقط بعنوان خیر مقدم اجازه میخواهم چند کلمه عرض کنم « برای من که رئیس مجلس ملی ایران هستم و برای همکاران من موجب نهایت خوشوقتی است که عده از نمایندگان ملت انگلیس را در این مجلس میبینم و بمصاحبه آنان ولو در مدت کوتاهی نایل

هستم این جنگ جهان ویران کن با خسارات هنگفتی که بمالم بشری وارد آورد از جهت دیگر مقدمه صلحی پایدار را فراهم و نزدیک ملت ما را نسبت بهم تأمین کرد، اینک هنوز جنگ خاتمه نیافته این مقدمه شروع شد و دیدار نمایندگان ملت انگلیس در پارلمان ایران بمانوید میدهد که دوستی و همکاری واقعی بین ملت ما بتدریج عملی خواهد شد. ملاقات اعضای مجلس انگلستان که از قدیم ترین مجلس های جهان است و بنام پارلمان مدل شهرت دارد پارلمانی که قریب ده قرن پیش یعنی در سال ۱۲۹۵ میلادی بوجود آمد با اعضاء یکی از جوانترین پارلمانها واقعا جالب نظر و مهم است.

مجلس شورای ملی ایران قریب چهل سال از عمرش می گذرد ولی در همین مدت کم ملت ایران در راه حفظ آزادی و رسیدن بنعمت دموکراسی رنج زیاد برده و تاریخی پر از مبارزه ها و مجروحیت ها بوجود آورده است.

نزدیکترین و تازه ترین آزمایشها و رنجهای ملت ایران در مدت چند سال اخیر همین جنگ موخش بوده که ماملت در راه کامیابی دولتهای متفق خود و برای تحقق آمال دموکراسی و عدالت بین المللی با تمام وسایل همکاری متفقین برخاستیم و خطه مواصله

بین آنان را بدین ترتیب تأمین کردیم و تمام وسایل دیگر را که داشتیم در اختیار آنان گذاشتیم. اکنون منتظریم تمام دولتهای دموکراسی و متفق جهان باتمام پارلمانهای آزادی پرور جهان که قدیمترین آنها پارلمان انگلستان است دست بدست بدهند و صلح عادلانه و پایداری را برای بشر تهیه کنند من امیدوارم که این آرزوی ملت ایران با همکاری ملتهای متفق عملی خواهد شد و نمایندگان محترم مجلس ملی انگلستان در این چند وقت کوتاه و ناکافی که در پایتخت ما اقامت دارند توجه کافی بکشور و ملت ما که ملت دوست متفق است میدول خواهند داشت و ما را همکار صمیمی خود خواهند شرد در سابق انجمنی مرکب از اعضاء پارلمان و سنای انگلیس و عده از معاریف ایران دوستان انگلستان بنام دوستان ایران وجود داشت و امیدوارم اکنون نیز این گونه ارتباط دوستانه بین ما ادامه یابد و این ملاقات مقدمه آن بوده مهمانان محترم پارلمانی مرکز و موجود تجدید آن انجمن باشند.

در خاتمه سلام ملت ایران را توسط نمایندگان محترم بمجلس و ملت انگلیس میرسانم.

این نطق بتوسط آقای دکتر رضا زاده شفق نماینده مجلس بانگلیسی ترجمه گشت و سپس آقای کلنل پنس بی از طرف هیئت شرحی دائر به ایراد خوشوقتی از ملاقات نمایندگان مجلس شورای ملی ایران و تشکر از پذیرائی گرمی که از آنان بعمل آمده بود اظهار داشتند و پذیرفتند که بنمایندگی از طرف پارلمان ایران احساسات صمیمانه آنانرا بنمایندگان پارلمان انگلستان تبلیغ نمایند. مجلس پس از پذیرائی گرمی که بعمل آمد در ساعت هفت پایان پذیرفت.